

KAPITTEL VOOR DE
CIVIELE ORDEN

VIERJAARLIJKE
RAPPORTAGE
1999-2003

VIERJAARLIJKSE
RAPPORTAGE
1999 - 2003

's-Gravenhage, juli 2003

Samenvatting

Samenvatting van de belangrijkste voorstellen tot aanpassing van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden, het gevoerde beleid, het Ordereglement en de Nota van Toelichting op het Ordereglement alsmede van de overige beleidsuitgangspunten van het Kapittel voor de Civiele Orden

Inleiding

1. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden om ook de toekenning van de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in de advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau te kunnen betrekken. (Zie 1.2., blz.5/6)
2. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden om ook de eventuele toekenning van andere door de regering als Nederlandse onderscheiding erkende onderscheidingen bij de advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau te kunnen betrekken. (Zie 1.2., blz. 6)
3. Aanpassing van de formele taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden aan de ontwikkelingen. (Zie 1.2., blz.6/7)
4. Aanpassing van het protocol, waarbij werkafspraken werden gemaakt, aan de gewenste ontwikkeling op de korte termijn en het nemen van bestuurlijke maatregelen met betrekking tot de organisatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden die meer recht doen aan het functioneren van het Kapittel voor de Civiele Orden. (Zie 1.5., blz. 9)

Beleidsonderwerpen

5. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 9) inzake de procedure die gevolgd moet worden indien de minister die het aangaat het advies van het Kapittel niet wenst over te nemen. (Zie 2.0., blz.12)
6. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) na het in werking treden van de Wet Dualisering Gemeentebestuur en de Wet Dualisering Provinciebestuur. (Zie 2.2., blz.13)
7. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) daar het gelijktijdig bekleden van meerdere volksvertegenwoordigerschappen voor het bepalen van de decorabiliteit gelijkgesteld wordt aan één volksvertegenwoordigerschap. (Zie 2.3., blz.14)
8. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) in die zin dat de volksvertegenwoordiger wordt gedecoreerd op het moment van aftreden wanneer hij aan de criteria van het eerste lid van artikel 14 van het Ordereglement voldoet. (Zie 2.4., blz. 15)

9. Elke decorandus dient voor wat betreft de aantekeningen in het politie-, straf- en algemeen documentatieregister gelijk behandeld te worden. Ministeriële bijstelling van het beleid dient ongedaan te worden gemaakt. (Zie 2.5., blz.16)
10. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 16) inhoudende dat de uitreiking van het versiersel behorende bij een Koninklijke onderscheiding plaats vindt door de burgemeester van de woongemeente; indien de uitreiking op uitdrukkelijk verzoek van derden buiten de woongemeente gewenst is, neemt de burgemeester contact op met zijn collega. Heeft de burgemeester van die andere gemeente bezwaren dan beslist in die gevallen de minister wie belast wordt met de uitreiking.(Zie 2.6., blz.17)
11. Aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 16) in die zin dat onder een bestuursorgaan ook wordt verstaan het college van bestuur dan wel de voorzitter van een college van bestuur van een universiteit.(Zie 2.7., blz.17/18/19)
12. Schrapen van de passage in de notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer" waarin het toetsen van de reciprociteit en de sobere toepassing van de praktijk is neergelegd voor het Kapittel.(Zie 2.8., blz. 19/20)

Publieke waardering van de Nederlandse bevolking voor het Nederlandse decoratiestelsel

13. Het in het Ordereglement neergelegde automatisme schaadt de waardering voor het Nederlandse decoratiestelsel. Persoonlijke inzet van decorandus, de tijdsbesteding van de activiteiten en de resultaten daarvan dienen bij de toetsing en beoordeling sterker te worden meegewogen dan de tijdsduur en bestuursfunctie sec. Meer aandacht bij decoratieverlening voor mensen die geen bestuurlijke functie bekleden doch die het cement van de samenleving vormen.(Zie 3.16., blz. 28/29/30)
14. Het Kapittel zal langs de weg van intensieve voorlichting de goede verdeling van decoraties over de verschillende lagen van de bevolking blijven benadrukken.Tevens zal de voorlichting gericht blijven op het vergroten van de waardering van het decoratiestelsel (Zie 3.16.,blz. 29 en 5.3., blz. 39)
15. Bijdragen aan de samenleving die aantoonbaar uitstijgen boven de burgerplicht kunnen grond tot decoratieverlening zijn. In dit verband zal het Kapittel de decoratiemogelijkheden in het kader van de mantelzorg met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport opnieuw bespreken.(Zie 3.16., blz. 30)
16. Er is – gelet op de uitgangspunten van het herziene decoratiestelsel – geen plaats voor het stellen van een maximum aan het aantal te verlenen Koninklijke onderscheidingen. (Zie 3.16., blz. 30)

Het decoratiebeleid in Aruba en de Nederlandse Antillen

17. Aanpassen van artikel 13 Ordereglement met passages betreffende de taak van de Gezaghebber (zie 4.1., blz. 33), de instelling van een Eilandelijke Decoratiecommissie door de Gezaghebber (zie 4.2., blz. 33/34), de instelling/taak van een Landelijke Decoratiecommissie Nederlandse Antillen (zie 4.3., blz. 34) en de tekst

van de Nota van Toelichting inzake de inhoudelijke toetsing en advisering van alle decoratievoorstellen afkomstig van de Nederlandse Antillen. (Zie 4.4., blz. 34)

18. Aanpassen van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 13 van het Ordereglement voor wat betreft het omgaan met de advisering van de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba. (Zie 4.5., blz. 34/35 en 4.7., blz. 35).

Voorlichtingsactiviteiten en communicatie

19. Uitbreiding van de website www.lintjes.nl met Papiamentstalige en Engelstalige pagina's ten behoeve van o.a. de Nederlandse Antillen en Aruba en het laten vertalen van de brochure "Ere wie ere toekomt" in het Papiamentu (Nederlandse Antillen), Papiamento (Aruba) en in het Engels (Aruba en de Nederlandse Antillen). (Zie 5.5., blz. 41)

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
INHOUDSOPGAVE	5
1. INLEIDING	7
1.0 GRONDSLAG VOOR HET UITBRENGEN VAN EEN VIERJAARLIJKSE RAPPORTAGE.....	7
1.1 PERIODE VAN VERSLAGLEGGING.....	7
1.2 TAAKOMSCHRIJVING VAN HET KAPITTEL VOOR DE CIVIELE ORDEN.....	7
1.3 HET KAPITTEL VOOR DE CIVIELE ORDEN.....	9
1.4 SAMENSTELLING KAPITTEL VOOR DE CIVIELE ORDEN.....	9
1.5 DE AMBTELIJKE ONDERSTEUNING VAN HET KAPITTEL VOOR DE CIVIELE ORDEN	10
1.6 DE JAARLIJKSE "HEIDAG"	11
1.7 ORDEREGLEMENT.....	12
1.8 AANBEVELINGEN HOOFDSTUK 1. INLEIDING	13
2. BELEIDSONDERWERPEN	15
2.0 ARTIKEL 9 VAN HET ORDEREGLEMENT	15
2.1 ARTIKEL 13 VAN HET ORDEREGLEMENT	15
2.2 ARTIKEL 14, EERSTE LID ONDER C. VAN HET ORDEREGLEMENT.....	15
2.3 ARTIKEL 14, TWEEDE LID VAN HET ORDEREGLEMENT	17
2.4 ARTIKEL 14, DERDE LID VAN HET ORDEREGLEMENT.....	17
2.5 ARTIKEL 14 ORDEREGLEMENT EN DE REGISTRATIE VAN GEGEVENS IN HET POLITIEREGISTER.....	18
2.6 ARTIKEL 16, EERSTE LID VAN HET ORDEREGLEMENT.....	20
2.7 ARTIKEL 16, TWEEDE LID VAN HET ORDEREGLEMENT	20
2.8 DECOREREN IN HET DIPLOMATIEKE VERKEER	22
2.9 PILOTPROJECT MET DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND.....	23
2.10 AANTEKENINGEN IN HET CENTRAAL ARCHIEF BIJZONDERE RECHTSPLEGING	23
2.11 AANBEVELINGEN HOOFDSTUK 2. BELEIDSONDERWERPEN	24
3. PUBLIEKE WAARDERING VAN DE NEDERLANDSE BEVOLKING VOOR HET NEDERLANDSE DECORATIESTELSEL	25
3.0 DE REDEN TOT HET INSTELLEN VAN EEN ONDERZOEK	25
3.1 DE VRAAGSTELLING AAN KPMG BEA.....	25
3.2 DE ACCENTEN EN REIKWIJDTE VAN DE VERSTREKTE OPDRACHT AAN KPMG BEA ..	26
3.3 DE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET ONDERZOEK.....	26
3.4 GEHANTEERDE AANPAK KPMG BEA.....	26
3.5 DE NEDERLANDER EN HET LINTJE	27
3.6 BELEVING NEDERLANDSE BEVOLKING DOOR DE TIJD HEEN.....	28
3.7 REGIONALE VERSCHILLEN IN BELEVING	28
3.8 EFFECTEN VAN STELSEL WIJZIGING OP WAARDERING.....	28
3.9 EFFECTEN VAN GEWIJZIGDE INTERPRETATIE VAN HET ORDEREGLEMENT OP DE WAARDERING	29
3.10 DE VOORKEUREN VAN DE NEDERLANDER	30
3.11 OORZAKEN TOENAME KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN	30
3.12 INVLOED OP MAATSCHAPPELIJKE BETEKENIS	31
3.13 VERBAND TUSSEN GEGENEREERDE VOORSTELLEN EN DE REGIO	31
3.14 MAXIMUM AANTAL ONDERSCHIEDINGEN	32

3.15 AANBEVELINGEN VAN DE ONDERZOEKERS.....	32
3.16 STANDPUNT VAN HET KAPITTEL MET BETREKKING TOT DE VIJF AANBEVELINGEN VAN DE ONDERZOEKERS	33
4. HET DECORATIEBELEID IN ARUBA EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN ..	37
4.0 WERKBEZOEK MEI 2002	37
4.1 DE TAAK VAN DE GEZAGHEBBER	39
4.2 DE INSTELLING VAN EEN EILANDELIJKE DECORATIECOMMISSIE	39
4.3 DE INSTELLING EN DE TAAK VAN DE LANDELIJKE DECORATIECOMMISSIE NEDERLANDSE ANTILLEN	40
4.4 DE RAAD VAN MINISTERS VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN	40
4.5 DE GOUVERNEUR VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN	40
4.6 DE RAAD VAN MINISTERS VAN ARUBA	41
4.7 DE GOUVERNEUR VAN ARUBA	41
4.8 ARTIKEL 13 VAN HET ORDREGLEMENT	41
4.9. AANBEVELINGEN HOOFDSTUK 4. HET DECORATIEBELEID IN ARUBA EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN	42
5. VOORLICHTINGSACTIVITEITEN EN COMMUNICATIE.....	43
5.0 KONINKLIJKE BELANGSTELLING	37
5.1 KENNISMAKINGSGESPREKKEN VAN DE VOorzITTER VAN HET KAPITTEL VOOR DE CIVIELE ORDEN EN DE PERIODIEKE OVERLEGGEN VAN DE LEDEN VAN HET KAPITTEL	43
5.2 AMBTELIJKE OVERLEGGEN.....	44
5.3 VOORLICHTINGSBELEID	45
5.4 VOORLICHTINGSMIDDELEN	45
5.5 VOORLICHTING IN ARUBA EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN	47
5.6 CONTACTEN MET DE MEDIA.....	47
5.7 CONTACTEN MET DE BURGERIJ.....	48
5.8 AANBEVELING HOOFDSTUK 5. VOORLICHTINGSACTIVITEITEN EN COMMUNICATIE ..	48
6. TRENDS IN CIJFERS.....	49
BIJLAGEN	51

1. Inleiding

1.0 Grondslag voor het uitbrengen van een vierjaarlijkse rapportage.

Op grond van artikel 9, tweede lid van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden van 19 november 1994 (Staatsblad 1994, nr. 831) brengt het Kapittel voor de Civiele Orden (hierna te noemen het Kapittel) telkens binnen een periode van vier jaar een rapport uit aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waarin zijn taakvervulling aan een nader onderzoek wordt onderworpen en voorstellen kunnen worden gedaan voor gewenste veranderingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zendt dit rapport, voorzien van zijn standpunt, aan de beide Kamers der Staten-Generaal.

1.1 Periode van verslaglegging.

De periode waarin het Kapittel verslag doet van zijn werkzaamheden vangt aan in het nieuwe decoratiejaar 1999/2000 en eindigt met het decoratiejaar 2002/2003. Een decoratiejaar begint op 1 mei en eindigt op 30 april.

1.2 Taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden.

Bij de Rijkswet van 15 april 1994 (Staatsblad 1994, nr. 350) werd de volgende taakomschrijving vastgelegd:

- “a. Onze Minister van Binnenlandse Zaken desgevraagd of uit eigen beweging te adviseren over de algemene aspecten van het beleid inzake de civiele orden;
- b. Onze Minister die het aangaat te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in een van de civiele orden;
- c. de Tweede Kamer der Staten-Generaal desgevraagd te adviseren over bij die kamer aanhangig gemaakte initiatiefvoorstellen van wet die op de civiele orden betrekking hebben.”

Deze uitgebreide taakopdracht werd als gevolg van het beperken van het aantal adviesraden bij de Rijkswet van 10 oktober 1996 (Staatsblad 1996, nr. 520) beperkt. Het Kapittel heeft met ingang van 1 januari 1997 als formele taak de minister wie het aangaat te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in één van de civiele orden.

Deze formele taak werd door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken bij diens brief van 16 mei 1995 nr. KP95/73 inhoudelijk aangevuld in die zin dat het Kapittel bij zijn advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw of de Orde van Oranje-Nassau ook de toekenning van de Erepinning voor Menslievend Hulpbetoon kan betrekken. Naar de woorden van de minister van Binnenlandse Zaken spreekt het voor zich dat de afweging of aan een decorandus een onderscheiding in één van de drie civiele orden - Orde van de Nederlandse Leeuw, Orde van Oranje-Nassau en de Erepinning voor Menslievend Hulpbetoon - en welke graad daarin, het best door één instantie, in casu door het Kapittel, kan worden gedaan. Door een bredere, integrale afweging van omstandigheden van een aanvraag voor een onderscheiding zal worden bijgedragen aan het verkrijgen van een eenduidig beeld in de afweging tussen de verschillende civiele onderscheidingen.

Om deze taakverruiming een formele basis te geven, zegde de minister in 1995 toe het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden op dit punt aan te passen. Tevens stelde de minister er geen bezwaar tegen te hebben dat het Kapittel, vooruitlopend op de beoogde aanpassing, reeds aan deze opdracht uitvoering zou geven.

Een aanpassing van dat besluit is tot op heden niet tot stand gekomen.

Het Kapittel acht het wenselijk dat het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden op dit punt wordt aangepast.[Zie 1.8.1]

Het Kapittel voor de Civiele Orden heeft in de afgelopen decoratiejaren naast de uitgebrachte adviezen in één van de civiele orden een enkele keer aan de daarbij betrokken ministers geadviseerd om te bezien of op basis van het voorgelegde decoratiedossier de toekenning van de Museummedaille - de Erepenning voor Verdiensten jegens Openbare Verzamelingen, ingesteld in 1817 - zou kunnen worden toegekend.

In de afgelopen periode heeft het Kapittel een minister – op basis van de inhoud van het voorgelegde decoratiedossier - geattendeerd op de mogelijkheid tot het doen onderzoeken of een medaille van het Carnegie Heldenfonds zou kunnen worden toegekend. De vanaf 1911 daterende particuliere Stichting Carnegie Heldenfonds voor Nederland kent een medaille of een kristallen plaquette toe aan personen die met eigen levensgevaar anderen het leven hebben gered of ernstige pogingen hebben aangewend om dit te doen.[Zie 1.8.2]

Op uitdrukkelijk verzoek van de ministers van Binnenlandse Zaken (en Koninkrijksrelaties), die primair politiek verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel en daarin ook zelf een verantwoordelijke (uitvoerings)taak hebben, heeft het Kapittel naast de formele taak vele inspanningen geleverd in zaken die buiten die formele adviestaak liggen, te weten het in brede zin informatie geven over de interpretatie en werking van het decoratiestelsel door intensieve voorlichtingsactiviteiten te ontwikkelen; afspraken te maken met ministers over de uitwerking van het decoratiestelsel op bijzonder gevoelige beleidsterreinen (decoreren van burgemeesters en hoogleraren, decoraties in de mantelzorg en sport, het decoreren in het diplomatieke verkeer met inachtneming van internationale afspraken); bijeenkomsten te beleggen met de ambtelijke ondersteuning van de ministeries om aan o.a. representanten van aan de ministeries gelieerde bedrijven en instanties voorlichting te geven; bijeenkomsten te beleggen met vertegenwoordigers van landelijke (koepel) organisaties op uiteenlopende maatschappelijke en bestuurlijke beleidsterreinen om over de werking van het stelsel van gedachten te wisselen en om medewerking te vragen; afspraken te maken met de colleges van bestuur van de universiteiten, de landelijke werkgevers – en werknemersorganisaties, het midden – en kleinbedrijf, landelijke vrijwilligersverenigingen, het Nederlandse Rode Kruis, de ambtelijke vertegenwoordigers van de ministeries, de burgemeesters en de commissarissen van de Koningin.

Met deze opsomming van activiteiten naast de formele taakopdracht geeft het Kapittel een indicatie aan dat de werkzaamheden van het Kapittel de formele taakopdracht verre overstijgen. Dit betekent dat van de individuele leden van het Kapittel veel meer wordt gevraagd dan de formele taakomschrijving aangeeft, te weten het uitbrengen van adviezen over individuele decoratievoorstellen. In het traject van de decoratieverlening worden door de leden van het Kapittel taken verricht die formeel geen onderdeel vormen van de vastgelegde taakomschrijving.

Het Kapittel acht het wenselijk dat de formele taakomschrijving – met in achtneming van de bovenstaande ontwikkelingen – nader wordt gezien.[Zie 1.8.3]

1.3 Het Kapittel voor de Civiele Orden

Het Kapittel is samengesteld uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden, de voorzitter daaronder begrepen, die bij koninklijk besluit worden benoemd. De Kanselier van de Orde van de Nederlandse Leeuw is lid van het Kapittel. De Kanselier wordt niet bij koninklijk besluit benoemd tot lid van het Kapittel, omdat de Kanselier qualitate qua deel uitmaakt van het Kapittel.

De grondslag voor het Kapittel is neergelegd in de Rijkswet van 15 april 1994, Staatsblad 1994, nr. 350 waarvan de nadere uitwerking heeft plaatsgevonden in artikel 2 van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden.(Staatsblad 1994, nr. 831)

1.4 Samenstelling Kapittel voor de Civiele Orden

Op 1 mei 1999 was het Kapittel voor de Civiele Orden als volgt samengesteld:

Voorzitter	: mevrouw D.IJ.W. de Graaff – Nauta
Leden	: mevrouw R.E. van Essen, tevens plv. voorzitter
	: De heer mr. H.Th.M. Lauxstermann
	: De heer mr. H.V. van Walsum
	: De heer R. Spiekerman van Weezenburg, kanselier
Secretaris	: De heer mr. J.P. Kruimel

Bij koninklijk besluit van 30 juni 1999 werd aan de heer mr. H.Th.M. Lauxstermann op zijn verzoek met ingang van 1 juli 1999 eervol ontslag verleend als lid van het Kapittel.

Bij koninklijk besluit van 20 september 1999 werd aan mevrouw D.IJ.W. de Graaff – Nauta op haar verzoek met ingang van 1 oktober 1999 eervol ontslag verleend als lid en voorzitter van het Kapittel.

Vanaf 1 oktober 1999 trad mevrouw R.E. van Essen op als waarnemend voorzitter.

Vanaf maart 2000 vervulde de heer mr. J.C. van Ingen de functie van plaatsvervangend secretaris van het Kapittel.

Bij koninklijk besluit van 21 maart 2000 werd mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam, coördinerend vice-president van het Gerechtshof 's-Gravenhage, met ingang van 1 mei 2000 benoemd tot lid tevens voorzitter van het Kapittel.

Mevrouw R.E. van Essen werd in de vergadering van het Kapittel van 2 mei 2000, conform artikel 2, lid 5 van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden, aangewezen als plaatsvervangend voorzitter.

Bij koninklijk besluit van 6 september 2000 werd aan de heer mr. J.P. Kruimel met ingang van 1 september 2000 eervol ontslag verleend.

Met ingang van 1 september 2000 werd de heer mr. J.C. van Ingen belast met de waarneming van het secretarisschap.

Bij koninklijk besluit van 20 december 2000 werd de heer P.M. Blauw met ingang van 1 januari 2001 benoemd tot lid van het Kapittel in de vacature – Lauxstermann.

Bij koninklijk besluit van 21 augustus 2001 werd de heer mr. J.C. van Ingen met ingang van 1 juni 2001 benoemd tot secretaris van het Kapittel.

Bij koninklijk besluit van 25 juni 2002 werd de heer mr. H.V. van Walsum met ingang van 1 juni 2002 opnieuw benoemd tot lid van het Kapittel voor een tweede en laatste periode van vier jaren.

Daar aan de heer R. Spiekerman van Weezelenburg, generaal-majoor der Mariniers b.d., bij koninklijk besluit van 16 september 2002 op zijn verzoek met ingang van 1 oktober 2002 eervol ontslag werd verleend als Kanselier der Nederlandse Orden, kwam daarmee een einde aan zijn lidmaatschap van het Kapittel.

Bij koninklijk besluit van 16 september 2002 werd met ingang van 1 oktober 2002 de heer J.H. de Kleyn, luitenant-generaal der infanterie b.d., benoemd tot Kanselier der Nederlandse Orden en was hij vanaf die datum tevens lid van het Kapittel.

Daar mevrouw R.E. van Essen bij koninklijk besluit van 22 december 1998 met ingang van 23 januari 1999 opnieuw voor een tweede en laatste periode van vier jaren werd benoemd tot lid van het Kapittel, legde zij met ingang van 2003 haar functie neer. Tijdens de vergadering van het Kapittel van 28 januari 2003 werd op passende wijze van haar afscheid genomen, gevolgd door een afscheidslunch in aanwezigheid van oud-leden van het Kapittel.

In de vergadering 4 februari 2003 werd de heer mr. H.V. van Walsum – op basis van artikel 2, lid 5 van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden - aangewezen als plaatsvervangend voorzitter van het Kapittel.

Op 30 april 2003 was het Kapittel voor de Civiele Orden als volgt samengesteld:

Voorzitter	: mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam
Leden	: de heer mr. H.V. van Walsum, plv. voorzitter
	: de heer P. M. Blauw
	: de heer J.H. de Kleyn, kanselier
	: vacature
Secretaris	: de heer mr. J.C. van Ingen.

1.5 De ambtelijke ondersteuning van het Kapittel voor de Civiele Orden

Het Kapittel wordt bijgestaan door een secretaris die de leiding heeft over het bureau van het Kapittel. Dit is neergelegd in artikel 3, lid 1 van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden. Tot op heden is er geen apart bureau ten behoeve van het Kapittel ingesteld. Het bureau van het Kapittel werd ondergebracht bij de Kanselarij der Nederlandse Orden, die daartoe een aanzienlijke uitbreiding van budget en personeelsformatie kreeg.

Alle medewerkers van de Kanselarij der Nederlandse Orden verlenen ambtelijke ondersteuning aan het Kapittel.

Binnen deze organisatie werd in 1995 een nieuwe afdeling Toetsing en Advisering geformeerd die uitsluitend werkzaam is ten behoeve van het functioneren van het Kapittel. De voorzitter van het Kapittel wordt in de sollicitatie – en selectieprocedure van de medewerkers van deze afdeling betrokken. Het Kapittel organiseert minimaal drie keer per jaar een bijeenkomst voor overleg met de medewerkers van de afdeling Toetsing en Advisering om met elkaar te discussiëren over het gevoerde en wenselijk geachte beleid van het Kapittel.

Omdat de overige medewerkers van de Kanselarij der Nederlandse Orden tevens werkzaamheden verrichten ten behoeve van het functioneren van het Kapittel, wordt de voorzitter eveneens betrokken bij het benoemen van het afdelingshoofd Facilitaire Zaken, de directiesecretaresse, de coördinator Informatievoorziening en Automatisering en de voorlichter. Deze benoemde functionarissen verrichten direct dan wel indirect zodanige werkzaamheden binnen de organisatie voor (de voorzitter van) het Kapittel, dat met recht gesteld moet worden dat ook zij werkzaam zijn ten behoeve van de uitvoering van de drie civiele orden, waarvoor de voorzitter van het Kapittel de primaire verantwoordelijkheid draagt.

In het in 1995 vastgestelde protocol tussen de minister van Binnenlandse Zaken, de Kanselier der Nederlandse Orden en de voorzitter van het Kapittel zijn werkafspraken gemaakt over de aansturing van de organisatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden, de betrokkenheid bij de benoeming van medewerkers en over de verantwoordelijkheid van de toegekende financiële middelen.

Het is de wens van het Kapittel dat die bestuurlijke maatregelen voor de organisatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden worden getroffen die meer recht doen aan het functioneren van het Kapittel. Overleg daarover is sinds januari 2003 gaande onder leiding van de Directeur-Generaal Openbaar Bestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Aan dit overleg nemen naast de genoemde Directeur-Generaal Openbaar Bestuur deel de voorzitter van het Kapittel, de secretaris van het Kapittel tevens directeur van de Kanselarij der Nederlandse Orden, de Kanselier der Nederlandse Orden, de secretaris van het Kapittel der Militaire Willems-Orde en het hoofd van de Afdeling Kabinetszaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.[Zie 1.8.4]

1.6 De jaarlijkse “Heidag”

Jaarlijks belegt het Kapittel een zogenoemde Heidag waaraan naast de leden deel wordt genomen door de secretaris en de voorlichter. Op de Heidag komen onderwerpen aan de orde waarover het Kapittel een nadere, interne gedachtenwisseling gewenst acht. Dit overleg kan leiden tot bijstelling of aanpassing van het tot dan toe gevoerde beleid of tot de vaststelling dat het gevoerde beleid dient te worden gehandhaafd. Vaak geven de uitkomsten van de besprekingen op de Heidag aanleiding tot nader overleg met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

1.7 Ordereglement

Het Kapittel is van opvatting dat het Reglement op de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau (hierna te noemen het Ordereglement) door de gebruikte abstracte formuleringen van de criteria ruimschoots voldoende handvat biedt om direct in te kunnen spelen op maatschappelijke veranderingen en ontwikkelingen. De abstracte criteria bieden juist de ruimte aan het Kapittel om direct mee te kunnen werken aan de realisering van de beoogde vermaatschappelijking van het Nederlandse decoratiestelsel.

In deze rapportage wordt verder eerst stil gestaan bij de tekstuele wijzigingen die in de periode 1 mei 1999 tot 30 april 2003 in het Ordereglement zijn opgenomen. Vervolgens zal het Kapittel zijn oordeel geven over het niet verder uitbreiden van de automatismen in het Ordereglement en over enkele noodzakelijke aanpassingen van artikelen in het Ordereglement en de daarbij behorende Nota van Toelichting.

Bij besluit van 24 december 1999 werd het Ordereglement aangepast in die zin dat de woorden "of namens" in artikel 16, eerste lid vervielen. Uit de Nota van Toelichting op dit wijzigingsbesluit blijkt dat deze rijksregeling – het Ordereglement is een Algemene Maatregel van Rijksbestuur – moet worden aangepast en in overeenstemming moet worden gebracht met de derde tranche van de Algemene Wet Bestuursrecht.

De tweede aanpassing had betrekking op artikel 14 van het Ordereglement. Dit artikel omvat het automatisch decoreren van onder anderen volksvertegenwoordigers.

Bij de vaststelling van het Ordereglement in 1995 was geen rekening gehouden met de voorzitter en leden van de deelgemeenteraden.

In de praktijk werd dit als een tekortkoming aan regelgeving beschouwd omdat de positie van deelgemeenteraadsleden en gemeenteraadsleden in veel opzichten vergelijkbaar is.

Deelgemeenteraadsleden zijn te beschouwen als gekozen volksvertegenwoordigers.

Met het besluit van 21 juni 2001 werd de reikwijdte van artikel 14 vergroot tot de groep deelgemeenteraadsleden (leden van een commissie bedoeld in artikel 87 Gemeentewet).

Het Kapittel is – los van deze twee tekstuele aanpassingen - van oordeel dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met het toevoegen van nieuwe automatismen in het Ordereglement. Artikel 14 van het Ordereglement, dat gaat over het automatisme ten aanzien van het decoreren van onder anderen volksvertegenwoordigers, werpt in de samenleving al zeer kritische vragen op. Uitbreiding van het automatisme zal naar de vaste overtuiging van het Kapittel ongetwijfeld leiden tot een verminderd draagvlak voor het decoratiestelsel in de Nederlandse samenleving. Dat moet naar de mening van het Kapittel voorkomen worden omdat het juist de bedoeling van de wetgever is geweest om een zo breed mogelijk draagvlak in de samenleving voor het nieuwe decoratiestelsel te creëren.

In de afgelopen vier jaren heeft het Kapittel ervaren dat enkele onderdelen van het Ordereglement voor verschillende uitleg vatbaar zijn en dat de Nota van Toelichting op die onderdelen ook niet duidelijk is. Daarnaast moet het Kapittel vaststellen dat na de inwerkingtreding van het Ordereglement enkele (aanpassingen van) wettelijke regelingen zijn doorgevoerd met directe gevolgen voor de uitvoering van het decoratiestelsel, zonder dat het Ordereglement op die punten werd aangepast. Een voorbeeld in dit verband is de inwerkingtreding van de Wet Dualisering Gemeentebestuur en de Wet Dualisering Provinciebestuur. Wethouders en gedeputeerden kunnen daardoor niet meer op basis van artikel 14 van het Ordereglement worden onderscheiden omdat zij niet meer aangemerkt worden als volksvertegenwoordiger.

Het Kapittel zet de consequenties van deze ontwikkelingen uiteen in onderdeel 2 van deze rapportage en zal met name voorstellen doen tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting.[Zie 1.8.5]

1.8 Aanbevelingen hoofdstuk 1. Inleiding

1. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden om ook de toekenning van de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in de advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau te kunnen betrekken.
2. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden om ook de eventuele toekenning van andere door de regering als Nederlandse onderscheiding erkende onderscheidingen bij de advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau te kunnen betrekken.
3. Aanpassing van de formele taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden aan de geconstateerde ontwikkelingen.
4. Aanpassing van het protocol, waarbij werkafspraken werden gemaakt, aan de gewenste ontwikkeling op de korte termijn en het nemen van bestuurlijke maatregelen met betrekking tot de organisatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden die meer recht doen aan het functioneren van het Kapittel voor de Civiele Orden
5. Op onderdelen aanpassen van de tekst van de Nota van Toelichting op het Ordereglement (zie onderdeel 2 van deze vierjaarlijkse rapportage)

2. Beleidsonderwerpen

2.0 Artikel 9 van het Ordereglement

Dit artikel gaat over de procedure tot decoratieverlening die elke adviseur in het decoratietraject dient na te komen. De doorzendplicht voor burgemeester en commissaris van de Koningin speelt daarin een belangrijke rol. Het Kapittel blijft er in dat kader alert op dat de burgemeester en de commissaris van de Koningin die rol naar behoren vervullen.

Daarnaast is in dit artikel vastgelegd welke procedure gevolgd moet worden indien de minister voornemens is het advies van het Kapittel niet over te nemen. In de Nota van Toelichting op dit artikel is de procedure die in dat geval gevolgd moet worden niet helder beschreven.

Het Kapittel verlangt op dit punt helderheid in de Nota van Toelichting. [zie 2.11.1]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 9:

Indien de minister om hem of haar moverende redenen het advies van het Kapittel niet overneemt, kan de minister op basis van zijn of haar argumenten, nieuwe feiten of nadere motivering en onderbouwing, aan het Kapittel vragen het reeds uitgebrachte advies in heroverweging te nemen. Het Kapittel neemt elk verzoek tot heroverweging van het uitgebrachte advies in behandeling. Binnen de Afdeling Toetsing en Advisering wordt het verzoek behandeld en gevoegd bij het uit te brengen nieuwe of aangepaste pré-advies. Het Kapittel neemt een beslissing en die beslissing wordt gemotiveerd voorgelegd aan de betrokken minister. Indien de minister zich in het nader uitgebrachte advies niet kan vinden, neemt hij (meestal telefonisch) contact op met de voorzitter van het Kapittel. Indien dat overleg niet tot een voor de minister bevredigend resultaat leidt, kan de minister vervolgens in overleg treden met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die op zijn beurt een kopie van het decoratiedossier opvraagt aan het Kapittel. Komen beide ministers tot een oplossing dan wordt die oplossing door de vakminister onder diens verantwoordelijkheid uitgevoerd. Komen de beide ministers niet tot een oplossing dan raadplegen zij de minister-president. Indien ook de minister-president met de beide ministers niet tot een oplossing kan komen, wordt het decoratiedossier geagendeerd voor een beslissing in de ministerraad. De vakminister stelt de voorzitter van het Kapittel van elke ontwikkeling in het stadium van de afwikkeling van het decoratiedossier op de hoogte.

2.1 Artikel 13 van het Ordereglement

Verwezen wordt naar het afzonderlijke onderdeel van de rapportage dat betrekking heeft op het decoratiebeleid in Aruba en in de Nederlandse Antillen (Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

2.2 Artikel 14, eerste lid, onder c. van het Ordereglement

Dit artikelonderdeel betreft de decoratieverlening aan de leden van provinciale staten, van gemeenteraden en van deelgemeenteraden. Op grond van het automatisme kunnen zij op basis van alleen het objectieve criterium van 12 jaar in aanmerking worden gebracht voor een

koninklijke onderscheiding (besluit ministerraad: staten – en raadsleden: Lid in de Orde van Oranje-Nassau; gedeputeerden en wethouders: Ridder in de Orde van Oranje-Nassau).

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Dualisering Gemeentebestuur komen wethouders op grond van artikel 14 van het Ordereglement na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2002 niet meer als zodanig voor een koninklijke onderscheiding in aanmerking. De ingevoerde Wet Dualisering Provinciebestuur bracht een einde aan het automatisme van artikel 14 Ordereglement voor gedeputeerden na de verkiezingen van maart 2003. Decoratievoorstellen voor deze ambtsdragers moeten in het vervolg behandeld en getoetst worden aan de overige criteria van het Ordereglement. Dit punt alsmede enkele andere aandachtspunten op het terrein van de decoratieverlening aan volksvertegenwoordigers dient naar de opvatting van het Kapittel in de Nota van Toelichting te worden verduidelijkt.[Zie 2.11.2]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 14, eerste lid onderdeel c:

- A. Vanaf 1 oktober 1999 worden zowel wethouders als gedeputeerden die aan de criteria van artikel 14 van het Ordereglement voldoen bij het neerleggen van hun ambt, benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De leden van (deel) gemeenteraden en van provinciale staten kunnen, wanneer zij aan de criteria van artikel 14, eerste lid, onderdeel c. voldoen, in aanmerking worden gebracht voor een koninklijke onderscheiding. Zij worden benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.
- B. Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Dualisering Gemeentebestuur respectievelijk de Wet Dualisering Provinciebestuur zijn wethouders respectievelijk gedeputeerden vanaf maart 2002 respectievelijk maart 2003 niet langer meer aan te merken als volksvertegenwoordiger en kunnen zij derhalve niet meer op grond van artikel 14 van het Ordereglement voor een decoratieverlening worden voorgesteld.

Ten behoeve van volksvertegenwoordigers die tevens het ambt van wethouder bekleedden, kunnen op basis van artikel 14 nog tot en met 1 september 2003 voorstellen voor een benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau bij het Kapittel worden ingediend. De volksvertegenwoordiger die tevens het ambt van gedeputeerde bekleedde kan tot en met de AG 2004 nog op basis van artikel 14 worden benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Gemeenteraadsleden, deelgemeenteraadsleden en leden van provinciale staten die benoemd zijn tot wethouder respectievelijk gedeputeerde konden/kunnen op grond van artikel 14 van het Ordereglement tot en met de AG 2003 respectievelijk de AG 2004 worden voorgedragen voor een benoeming tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Gemeenteraadsleden, deelgemeenteraadsleden en leden van provinciale staten die op het moment van het neerleggen van hun ambt in de afgelopen periode 2 volle perioden als wethouder of als gedeputeerde hebben gefunctioneerd dan wel 8 jaar of meer Kamerlid zijn geweest, worden, indien zij aan de criteria van artikel 14 voldoen, op dat moment ook benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Ten aanzien van gemeenteraadsleden die als gevolg van overheidsmaatregelen (gemeentelijke herindeling) aan het eind van hun raadsperiode maximaal 4 maanden te kort komen om aan het vereiste van 12 jaar te kunnen voldoen, geldt de regel dat deze gemeenteraadsleden toch voldoen aan artikel 14 van het Ordereglement. Exact hetzelfde geldt wanneer gemeenteraads-

leden aan het begin van hun raadslidmaatschap ten gevolge van overheidsmaatregelen (gemeentelijke herindeling) maximaal 4 maanden te kort komen om aan het vereiste van 12 jaar te kunnen voldoen. Mutatis mutandis geldt deze regeling in geval van provinciale herindeling.

2.3 Artikel 14, tweede lid van het Ordereglement

Indien een volksvertegenwoordiger niet kan voldoen aan de gestelde termijn van 12 respectievelijk 10 jaar, wordt hij geacht aan een of meer van de in artikel 2 genoemde criteria te voldoen, indien hij ten minste twaalf jaar zitting heeft gehad in twee of meer verschillende van de in het eerste lid van artikel 14 genoemde organen.

In het tweede lid is de zogenoemde cumulatiebepaling opgenomen. Uit de Nota van Toelichting blijkt dat personen die bijvoorbeeld tien jaar zitting hebben gehad in een gemeenteraad en vervolgens twee jaar in de Tweede Kamer, van rechtswege in aanmerking komen voor een onderscheiding in de Orde van Oranje-Nassau. De tekst van de Nota van Toelichting dient zo uitgelegd te worden dat het geenszins de bedoeling is dat een persoon die bijvoorbeeld gelijktijdig 4 jaar raadslid, 4 jaar statenlid en nog eens 4 jaar kamerlid is, na de periode van 4 jaar wordt gedecoreerd. De getroffen regeling moet zo worden uitgelegd dat de verschillende volksvertegenwoordigerschappen elkaar in de tijd opvolgen.

De praktijk leert helaas dat over deze tekst misverstanden bestaan, zodat naar de opvatting van het Kapittel de Nota van Toelichting op dit punt verhelderd moet worden.[Zie 2.11.3]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 14, tweede lid: Volksvertegenwoordigers kunnen op grond van artikel 14, tweede lid van het Ordereglement voor een decoratieverlening in de Orde van Oranje-Nassau in aanmerking worden gebracht, indien zij volksvertegenwoordiger zijn geweest in perioden die elkaar in de tijd opvolgen. M.a.w. het gelijktijdig bekleden van meerdere volksvertegenwoordigerschappen wordt voor het bepalen van de decorabiliteit gelijkgesteld aan één volksvertegenwoordigerschap.

2.4 Artikel 14, derde lid van het Ordereglement

In dit artikellid ligt vast dat een voordracht tot verlening van een onderscheiding aan een persoon die ingevolge het eerste lid, onderdeel a, b of c dan wel het tweede lid, geacht wordt aan een of meer van de in artikel 2 genoemde criteria te voldoen, niet eerder wordt gedaan dan nadat de te onderscheiden persoon is afgetreden.

Uit de Nota van Toelichting blijkt dat het wijzigingsbesluit van 5 februari 1996 erin voorziet dat volksvertegenwoordigers pas na aftreden voor een onderscheiding worden voorgedragen. Dit sluit beter aan op hetgeen reeds praktijk is voor ministers en staatssecretarissen en bepaald is in het vierde en vijfde lid van artikel 14. Nu ten aanzien van het tijdstip van de voordracht voor een onderscheiding van volksvertegenwoordigers aangesloten wordt bij het tijdstip van de voordracht van bewindspersonen ligt het in de rede de betreffende bepalingen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Daarbij is tevens van de gelegenheid gebruik gemaakt de bepalingen die beogen de reeds bestaande praktijk met betrekking tot de voordracht van ministers en staatssecretarissen van de landen van het Koninkrijk te handhaven, te verduidelijken.

Het Kapittel ervaart dat deze decoratielijnen in de praktijk vragen opwerpt. Het is niet duidelijk waarom aan het einde van het laatste volksvertegenwoordigerschap pas gedecoreerd kan worden, wanneer iemand volledig voldaan heeft aan het criterium van 12 respectievelijk 10 jaar volksvertegenwoordigerschap in provinciale staten of raad dan wel in één van de Kamers van de Staten-Generaal. Bovendien heeft de minister van Binnenlandse Zaken destijds zelf medewerking verleend aan het decoreren van aftredende Kamerleden die elders gemeenteraadslid werden. Op grond van een strikte uitleg van het betreffende artikel hadden deze decorandi in feite niet gedecoreerd kunnen worden.

Aan deze onduidelijkheid dient naar de mening van het Kapittel een einde te komen. Het Kapittel is van opvatting dat iemand die aftreedt als volksvertegenwoordiger en die daarbij voldoet aan de criteria van artikel 14 van het Ordereglement, gedecoreerd zou moeten worden. Voldoet de vertrekkende volksvertegenwoordiger niet aan het gestelde in het eerste lid van artikel 14 van het Ordereglement en is men in een ander gremium nog volksvertegenwoordiger, dan moet gewacht worden totdat voldaan wordt aan het gestelde in het tweede lid van artikel 14 van het Ordereglement. [Zie 2.11.4]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 14, derde lid:
Treedt een volksvertegenwoordiger af en voldoet hij op dat moment aan de criteria van het eerste lid van artikel 14 van het Ordereglement, dan wordt hij voorgedragen voor een decoratieverlening.

Voldoet de volksvertegenwoordiger niet aan de criteria van artikel 14, eerste lid onderdeel c. van het Ordereglement, dan dient een voorstel tot decoratieverlening uitgesteld te worden tot het moment dat de cumulatiebepaling van artikel 14, lid 2 van toepassing is.

2.5 Artikel 14 Ordereglement en de registratie van gegevens in het politieregister

Het Kapittel neemt als uitgangspunt dat volksvertegenwoordigers wegens het automatisme in de toekenning van een koninklijke onderscheiding een bijzondere positie bekleden. De wetgever heeft duidelijk gekozen voor een functionele beoordeling van de volksvertegenwoordiger door de kiezer. Het Kapittel kan slechts beoordelen of de in artikel 14 van het Ordereglement gehanteerde termijn in acht is genomen.

Daarnaast toetst het Kapittel ook aan het (ongeschreven, maar in de maatschappelijke opvattingen verankerd liggend) criterium "van onbesproken gedrag".

Is er sprake van een registratie in het politieregister, het strafregister of het algemeen documentatieregister en levert die registratie in de omstandigheden van het geval een belemmering op voor de toekenning van een decoratie, dan adviseert het Kapittel negatief.

Bij veroordelingen of transacties ter zake van het besturen van een motorvoertuig onder invloed van alcohol of andere middelen, hanteert het Kapittel ten aanzien van alle decorandi, dus ook ten aanzien van te decoreren volksvertegenwoordigers een "verjaringstermijn" van 5 jaar na de datum van het strafbare feit. Na verloop van deze termijn van 5 jaar wordt decoratie niet uitgesloten geacht, doch bij de beslissing daaromtrent speelt ook de ernst van het feit, de zwaarte van de straf en eventuele recidive een rol.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft die lijn tot en met de eerste helft van 2002 onverkort gevolgd.

Mede vanwege het vaststaande feit dat het de volksvertegenwoordigers, gelet op de inhoud van artikel 14 van het Ordereglement, bekend is dat zij gedecoreerd worden na de gestelde

termijn, heeft minister De Vries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn standpunt gewijzigd. De minister was van opvatting dat het vaak voorkomt dat behalve de decorandus zelf, niemand op de hoogte is van het feit dat met de decorandus een transactie werd getroffen na het rijden onder invloed van alcohol. Zou op het moment van de collectieve decoratieverlening, hetgeen meer regel dan uitzondering is, juist die ene vertrekkende volksvertegenwoordiger niet gedecoreerd worden, dan wordt de persoon in kwestie als het ware dubbel gestraft en daar is hij noch het decoratiestelsel mee gediend.

De minister liet weten dat hij op basis van een aantal randvoorwaarden bereid is het daarheen te leiden dat de beoogde kandidaat samen met zijn vertrekkende collega's tegelijkertijd kan worden gedecoreerd.

De minister hanteert de volgende randvoorwaarden:

- a. het betreft een incidentele zaak
- b. er heeft een transactie plaats gevonden
- c. de geconstateerde overtreding van de Wegenverkeerswet ligt al redelijk in het verleden
- d. bij de geconstateerde overtreding werd geen schade toegebracht aan derden
- e. het toekennen van de decoratie vindt uitsluitend plaats op basis van het door de wetgever geformuleerde automatisme
- f. bij de kandidaten is bekend dat na de vastgestelde termijn gedecoreerd wordt
- g. het niet toekennen van een onderscheiding leidt tot een onevenredige maatschappelijke schade voor de beoogde decorandus
- h. er is niet geconstateerd dat de beoogde decorandus voor het overige maatschappelijk omstreden is
- i. het niet toekennen van een koninklijke onderscheiding brengt eerder schade aan het decoratiestelsel zelf dan het stelsel in deze situaties in bescherming te nemen.

Alhoewel het Kapittel de zienswijze van de minister respecteert, kan het Kapittel er niet om heen dat door die aangepaste visie van de minister, er sprake is van het creëren van een ongewenst precedent. De volksvertegenwoordigers verkeren al in een "bevoorrechte" positie doordat bij de advisering over deze decoratievoorstellen slechts getoetst behoort te worden of aan het aantal jaren, dat in het Ordereglement is vastgelegd, is voldaan. Zijn er geen andere belemmeringen, dan vindt de decoratieverlening automatisch plaats.

Het Kapittel kan de situatie waarin volksvertegenwoordigers - door eigen toedoen - terecht zijn gekomen begrijpen doch een juiste uitvoering van het decoratiestelsel verplicht het Kapittel in deze gevallen de politiek verantwoordelijke minister van een negatief advies te voorzien. Om deze categorie decorandi nu extra tegemoet te komen door onder een aantal randvoorwaarden de overtreding van de Wegenverkeerswet te compenseren vormt weliswaar een uitweg om uit de praktische problemen te komen doch draagt in feite bij aan het ontstaan van een ongewenst geachte ongelijkheid ten opzichte van andere decorandi waarvoor een transactie wel nadelig werkt. Met deze ontwikkeling is de rechtsgelijkheid bij de uitvoering van het decoratiestelsel niet gediend.

Het Kapittel blijft van opvatting dat elke decorandus voor wat betreft de aantekeningen in de registers gelijk moet worden behandeld en dat deze ministeriële bijstelling van het beleid ongedaan zou moeten worden gemaakt.

Het Kapittel verneemt gaarne hieromtrent het standpunt van de huidige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. [Zie 2.11.5]

2.6 Artikel 16, eerste lid van het Ordereglement

In artikel 16 van het Ordereglement wordt beschreven door wie een toegekende koninklijke onderscheiding uitgereikt wordt. Het expliciete uitgangspunt daarbij is dat de onderscheiding wordt uitgereikt door de burgemeester, de commissaris van de Koningin of de minister. Het is uiteindelijk de minister, die belast is met de uitvoering van het koninklijk besluit tot toekenning van een onderscheiding, die bepaalt aan wie hij het versiersel met toebehoren zal toezenden voor uitreiking. Wanneer de burgemeester door hem niet wordt belast met de uitreiking dan dient naar goed gebruik met de burgemeester overleg plaats te vinden. Uit het artikellid kan derhalve de conclusie worden getrokken dat de verantwoordelijkheid voor het uitreiken van versierselen primair ligt bij deze drie genoemde bestuurders.

De burgemeester dient op zijn beurt weer overleg te plegen met zijn collega indien de wens naar voren komt dat de onderscheiding wordt uitgereikt in een andere gemeente dan de woonplaats van de decorandus.

De praktijk leert helaas dat tussen burgemeesters verschillen van mening bestaan over de uitvoering van de taak van uitreiking van een onderscheiding.

Aan die onduidelijkheid dient naar de opvatting van het Kapittel een eind te komen. In de Nota van Toelichting op het Ordereglement zou een passage kunnen worden opgenomen inhoudende dat de burgemeester van de woongemeente van decorandus, die door de minister wordt belast met de uitreiking van het versiersel behorende bij de koninklijke onderscheiding, in eerste instantie deze onderscheiding uitreikt. Indien de uitreiking op uitdrukkelijk verzoek van derden buiten de woongemeente van de decorandus zou dienen plaats te vinden, neemt de burgemeester van de woongemeente van decorandus contact op met zijn collega van de gemeente waar de uitreiking gewenst is. De burgemeester van de gewenste gemeente van uitreiking stemt er in het algemeen mee in dat zijn collega binnen zijn grondgebied de onderscheiding uitreikt. Indien daartegen van die zijde bezwaren bestaan, beslist de minister, die belast is met de uitvoering van het koninklijk besluit tot toekenning van een onderscheiding, door wie deze onderscheiding wordt uitgereikt. [Zie 2.11.6]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de Nota van Toelichting op artikel 16, eerste lid:

De burgemeester van de woongemeente van decorandus, die door de minister wordt belast met de uitreiking van het versiersel behorende bij de koninklijke onderscheiding, reikt deze onderscheiding uit. Indien de uitreiking op uitdrukkelijk verzoek van derden buiten de woongemeente van de decorandus gewenst is, neemt de burgemeester van de woongemeente van decorandus contact op met zijn collega van de gemeente waar de uitreiking gewenst is. De burgemeester van de gewenste gemeente van uitreiking stemt er in het algemeen mee in dat zijn collega binnen zijn grondgebied de onderscheiding uitreikt. Indien daartegen van die zijde bezwaren bestaan, beslist de minister, die belast is met de uitvoering van het koninklijk besluit tot toekenning van een onderscheiding, door wie deze onderscheiding wordt uitgereikt.

2.7 Artikel 16, tweede lid van het Ordereglement

In dit artikelonderdeel is vastgelegd dat de onderscheiding ook namens de burgemeester, de commissaris van de Koningin of de minister wie het aangaat kan worden uitgereikt. Die uitreiking vindt dan plaats door een daartoe aangewezen ambtenaar of door een ander bestuursorgaan, mits het bestuursorgaan daarmee instemt.

De Nota van Toelichting is op dit punt niet duidelijk omdat gesteld wordt dat dit ook een bestuurder van een ander overheidslichaam, zoals een waterschap, kan zijn. Het begrip “bestuursorgaan” is in de Nota van Toelichting niet nader beschreven. Uitdrukkelijk is uitgesloten dat onderscheidingen uitgereikt worden door particulieren.

Naar de opvatting van het Kapittel dient voor de interpretatie van het woord “bestuursorgaan” aansluiting te worden gezocht bij het begrip “bestuursorgaan” in de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB).

In artikel 1:1 AWB wordt het begrip “bestuursorgaan” als volgt beschreven:

1. Onder bestuursorgaan wordt verstaan:

- a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
- b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Het gaat in principe om alle organen met een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten. Te denken valt daarbij niet alleen aan organen van publiekrechtelijke corporaties als rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie - lichamen, maar ook aan privaatrechtelijke rechtspersonen (stichtingen en vennootschappen) waarbij organen van publiekrechtelijke corporaties een overwegende invloed uitoefenen op het beheer alsmede aan privaatrechtelijke rechtspersonen die met openbaar gezag zijn bekleed, dat wil zeggen dat aan hen een of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend, uiteraard slechts voorzover zij hun publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefenen.

Van enkele voorzitters van de colleges van bestuur van universiteiten ontving het Kapittel het verzoek of zij de aan bestuursleden, hoogleraren en medewerkers van de universiteiten verleende koninklijke onderscheidingen zelf mogen uitreiken.

Nadere bestudering van deze vraag, met in achtneming van het gestelde in artikel 1 van de AWB met betrekking tot het begrip “bestuursorgaan”, leidde bij het Kapittel tot de conclusie dat een college van bestuur van de universiteit dan wel de voorzitter van het college van bestuur, een bestuursorgaan is in de zin van de AWB, omdat het college van bestuur bij de wet bepaalde taken heeft verkregen. De taken van het college van bestuur zijn in wettelijke regelingen vastgelegd en derhalve is sprake van een college van bestuur van een universiteit dat met openbaar gezag bekleed is.

Onder het begrip “bestuursorgaan” in de zin van artikel 16 van het Ordereglement dient ook te worden gerangschikt het bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1 van de AWB.

De conclusie die uit het bovenstaande getrokken kan worden is dat

- a. een college van bestuur dan wel de voorzitter van een college van bestuur van een universiteit een bestuursorgaan is in de zin van de AWB;
- b. een college van bestuur dan wel de voorzitter van een college van bestuur van een universiteit formeel valt onder het begrip “bestuursorgaan” van artikel 16 van het Ordereglement
- c. artikel 16 van het Ordereglement primair uitgaat van een uitreiking door of namens de burgemeester, de commissaris van de Koningin of de minister wie het aangaat
- d. deze drie bestuurders in eerste instantie zelf bepalen of zij de koninklijke onderscheiding zelf uitreiken

- e. het initiatief tot het doen uitreiken van een koninklijke onderscheiding door de aangewezen ambtenaar of door een ander bestuursorgaan, mits het bestuursorgaan daarmee instemt, primair bij deze drie bestuurders zelf ligt
- f. anderen dan de onder c en d genoemde bestuurders geen zelfstandig recht hebben om in aanmerking te komen voor uitreiking van koninklijke onderscheidingen
- g. de drie bestuurders, wanneer zij benaderd worden door anderen zelf die bestuurlijke afweging moeten maken om al dan niet positief op dat verzoek te beslissen.

Omtrent het vorenstaande heeft het Kapittel overleg gepleegd met de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Beide ministers stemden in met het standpunt van het Kapittel. Bij brief van 15 juli 2002 van het Kapittel werden de voorzitters van de colleges van bestuur van de universiteiten van deze wijziging op de hoogte gesteld.

In alle overige gevallen zal naar de opvatting van het Kapittel eerst moeten worden gezien of een instantie, die een beroep doet op artikel 1 van de AWB, onder de werking van artikel 16 van het Ordereglement kan worden gebracht.

Het Kapittel is van opvatting dat het vorenstaande opgenomen zou moeten in de Nota van Toelichting op artikel 16, tweede lid van het Ordereglement.[zie 2.11.7]

2.8 Decoreren in het diplomatieke verkeer

Bij het decoreren van personen in het diplomatieke verkeer hanteert het Kapittel het Ordereglement als uitgangspunt. Gelet op de bestaande internationale afspraken dient het Nederlandse decoratiestelsel in de pas te lopen met de decoratiestelsels in andere landen. Desondanks hanteert Nederland als vast uitgangspunt dat de decoratieverlening in het diplomatiek verkeer met gepaste soberheid zal plaatsvinden, rekening houdend met de uitgangspunten van reciprociteit en zoveel mogelijk gebaseerd op de uitgangspunten van het herziene decoratiestelsel (het doorbreken van automatismen en het centraal stellen van de persoonlijke verdiensten voor de samenleving).

Daar decoraties in het diplomatieke verkeer een bijzonder karakter hebben omdat bijvoorbeeld de reciprociteit een rol kan spelen, werden terzake afspraken gemaakt. In de notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer" zijn uitgangspunten neergelegd die in acht genomen moeten worden bij de decoratieverlening aan buitenlanders en aan Nederlanders in het buitenland.

In deze notitie zijn tevens afspraken neergelegd over de decoratie-uitwisseling bij Staatsbezoeken, decoratieverlening aan buitenlanders om redenen van staatsbelang, buitenlandse diplomaten in Nederland en de decoratieverlening aan buitenlandse militaire autoriteiten.

Op één punt acht het Kapittel een verandering noodzakelijk en wel ten aanzien van de bemoeienissen van het Kapittel bij de decoratie-uitwisseling bij Staatsbezoeken. Volgens de notitie geeft het Kapittel geen inhoudelijk advies en beoordeling over de bij Staatsbezoeken te decoreren personen. Wel toetst het Kapittel de reciprociteit en de sobere toepassing van de praktijkregel, t.w. een toedelingsverhouding van 1 : 3 tussen bezoekend en ontvangend land. Hiertoe krijgt het Kapittel tijdig de beschikking over de vereiste informatie.

De bijdrage van het Kapittel bij de decoratie-uitwisseling bij Staatsbezoeken beperkt zich derhalve tot het toetsen van de reciprociteit en de sobere toepassing van de eerder vermelde praktijkregel, die internationaal algemene erkenning heeft gevonden. De praktijk leert dat bij Staatsbezoeken zovelen direct dan wel indirect betrokken zijn, dat het onmogelijk is voor het ministerie van Buitenlandse Zaken om aan het Kapittel tijdig de vereiste informatie over te leggen, niet uit onwil maar uitsluitend doordat ook het ministerie zelf in een te laat stadium op de hoogte is van de juiste informatie. Kort voor de aanvang van een Staatsbezoek is bijvoorbeeld eerst bekend wie deel uitmaken van het gevolg van het Staatshoofd en wie voor het toekennen van een onderscheiding in aanmerking worden gebracht. Het Kapittel moet constateren dat de toegekende decoratieverlening ter gelegenheid van bijna alle Staatsbezoeken, die tot nu toe hebben plaatsgevonden, zonder medewerking van het Kapittel heeft plaatsgevonden. Het Kapittel werd slechts achteraf op de hoogte gesteld van de uitgegeven versierselen behorende bij de verleende koninklijke onderscheidingen. Tegen de achtergrond van die praktijkervaring stelt het Kapittel vast dat de afspraak op dit punt in de notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer" een loze afspraak is en derhalve gemist kan worden. Het Kapittel is er geen voorstander van om afspraken in stand te houden die alleen maar op papier betekenis hebben.[Zie 2.11.8]

Voorstel tot aanpassing van de tekst van de notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer": Het schrappen van de passage onder punt 2 van de notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer", waarin het toetsen van de reciprociteit en de sobere toepassing van de praktijkregel is neergelegd voor het Kapittel.

2.9 Pilotproject met de provincie Zuid-Holland

In samenwerking met de provincie Zuid – Holland werken de Kanselarij der Nederlandse Orden en het Kapittel aan de realisering van een efficiëntere afstemming van de werkzaamheden in het decoratietraject tussen Gemeenten, Provincie, Kanselarij en Kapittel. Het doel daarvan is om te komen tot een verbetering van het informatie- en berichtenverkeer tussen de actoren in het proces.

Aangetoond is dat deze werkwijze technisch te realiseren is. Momenteel verkeert het project in de fase van de aanvraag van offertes. Aan de hand van deze offertes zal duidelijk moeten worden of het project, zoals beschreven in een gezamenlijk opgesteld functioneel ontwerp, financieel haalbaar is. Indien het project succesvol blijkt, zal het worden uitgebreid tot de andere provincies.

2.10 Aantekeningen in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging

Het Kapittel huldigt de opvatting dat bij het beoordelen van decoratievoorstellen zeer zorgvuldig moet worden omgegaan met aantekeningen in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging wegens de nog steeds herkenbare gevoeligheden in de Nederlandse samenleving. In dit archief bevinden zich dossiers over het oorlogsverleden van personen die lid zijn geweest van de NSB of zich op andere wijze misdragen hebben ten tijde van de Tweede Wereldoorlog

2.11 Aanbevelingen hoofdstuk 2. Beleidsonderwerpen

1. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 9 van het Ordereglement
2. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 14, eerste lid, onderdeel c. van het Ordereglement
3. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 14, tweede lid van het Ordereglement
4. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 14, derde lid van het Ordereglement
5. Standpunt van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake artikel 14 van het Ordereglement en de registratie van gegevens in het politieregister
6. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 16, eerste lid van het Ordereglement
7. Aanpassing tekst Nota van Toelichting op artikel 16, tweede lid van het Ordereglement
8. Aanpassing notitie "Decoreren in het diplomatieke verkeer" door schrappen van de passage onder punt 2 van de notitie waarin het toetsen van de reciprociteit en de sobere toepassing van de praktijk is neergelegd voor het Kapittel.

3. Publieke waardering van de Nederlandse bevolking voor het Nederlandse Decoratiestelsel

3.0 De reden tot het instellen van een onderzoek

Vanuit de samenleving bereikten geluiden het Kapittel dat de maatschappelijke betekenis van "het lintje" aan erosie onderhevig zou zijn. Met name de media meenden een relatie te zien tussen het aantal uitgereikte onderscheidingen en de maatschappelijk waardering van de onderscheidingen. Zo zou een toename in het jaarlijks aantal lintjes bijvoorbeeld een afname in de maatschappelijke waardering betekenen.

Dat waren voor het Kapittel de redenen om een onderzoek uit te laten voeren naar de publieke waardering voor koninklijke onderscheidingen.

Het onderzoek, dat in het najaar 2002 en voorjaar 2003 uitgevoerd is door KPMG Bureau voor Economische Argumentatie (KPMG BEA), richtte zich op de beleving van de lintjesregen in Nederland in alle geledingen van de maatschappij.

In de onderdelen 3.1 tot en met 3.15 zijn uitsluitend opgenomen de geformuleerde vraagstelling, de gehanteerde methodes van het onderzoek, de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de onderzoekers.

Hierover geeft het Kapittel zijn mening in het onderdeel 3.16 van deze rapportage

3.1 De vraagstelling aan KPMG BEA

Het onderzoek dient een antwoord te formuleren op de vraag of er bepaalde patronen in de voorstellen voor decoraties te ontdekken zijn die van betekenis zijn voor de oorzaak van het toenemend aantal lintjes per jaar. Daarnaast was het voor het Kapittel van belang inzicht te verkrijgen in de opinie van de Nederlandse bevolking ten aanzien van de decoraties. Daarbij stelde het Kapittel de vraag centraal of de samenleving inderdaad de mening is toegedaan dat de maatschappelijke betekenis van de onderscheiding minder wordt en als dat het geval is, waar kan dit dan aan worden toegeschreven?

KPMG BEA heeft deze vraagstelling als volgt samengevat:

- 1.a) waardoor neemt het aantal koninklijke onderscheidingen jaarlijks toe en
b) welke patronen zijn daarbij zichtbaar in de voorstellen
- 2 a) is de maatschappelijke betekenis van het lintje gedaald of dalende en
b) waarom is de Nederlandse bevolking deze mening toegedaan
- 3 adviseer over het instandhouden van de publieke waardering voor koninklijke onderscheidingen.

Bij vraag 1b werd aandacht geschonken aan mogelijke verbanden tussen het aantal verleende onderscheidingen en de regio en het aantal toegekende onderscheidingen.

Bij vraag 2b is met name onderzocht het verband tussen het jaarlijks toenemend aantal lintjes en het herziene decoratiestelsel als mogelijke oorzaak voor een afnemende publieke waardering.

Tevens heeft KPMG BEA in de opdracht meegenomen of er volgens de Nederlandse bevolking een bovengrens moet zijn aan het aantal koninklijke onderscheidingen per jaar, bij

welk aantal lintjes deze grens dan zou moeten liggen en of de Nederlandse bevolking vindt dat koninklijke onderscheidingen de afgelopen jaren terecht zijn toegekend.

3.2 De accenten en reikwijdte van de verstrekte opdracht aan KPMG BEA

Het betrof met name het analyseren van de huidige marktsituatie, t.w. de beleving van de Nederlander van de koninklijke onderscheiding en de krachten die hierbij een rol spelen. Van belang hierbij was dat het Kapittel wilde vernemen hoe het zijn rol in dit krachtenveld kan optimaliseren. De aanbevelingen dienden zich dan ook te beperken tot de scope van het onderzoek. Het advies richtte zich niet op de organisatie van het Kapittel of de uitvoeringsprocedures van het decoratiestelsel. Het onderzoek is beperkt tot Nederland en heeft niet plaatsgevonden in Aruba en de Nederlandse Antillen.

3.3 De aandachtspunten bij het onderzoek

Beeldvorming

Van belang voor de beeldvorming is de vraag in welke geledingen van de maatschappij de lintjes terecht komen. De kennis van het decoratiestelsel, de ervaring in het doen van voorstellen en het ervaren om gedecoreerd te worden neemt waarschijnlijk toe. Heeft dit invloed op de manier waarop tegen koninklijke onderscheidingen wordt aangekeken? Speelt de betrokkenheid een rol in waardering die men ervoor heeft? En hoe kijkt een buitenstaander daar tegenaan?

Oude stelsel versus nieuwe stelsel

Vergelijking van het oude stelsel met het nieuwe stelsel gebeurt door mensen een waardering te laten geven voor verdiensten uit het oude en het nieuwe stelsel die min of meer gelijk worden onderscheiden. Door die vergelijking kan boven tafel komen of men het nieuwe stelsel meer of minder waardeert dan het oude stelsel.

Waardering

Waardering is in belangrijke mate gevoelsmatig (een emotie). Om het gevoel van de Nederlander over dit onderwerp zo goed mogelijk te "meten" moet dit zo min mogelijk beïnvloed worden door denkbeelden en gevoelens die ontstaan op basis van aangereikte informatie tijdens de enquête.

Vragenlijst

Een goede en gestructureerde vragenlijst maakt de analyse niet alleen gemakkelijker maar zorgt er ook voor dat het format opnieuw gebruikt kan worden. De structuur en hoofdvragen liggen dan in zekere zin vast. Dit geeft de vragenlijst een zekere duurzaamheid.

3.4 Gehanteerde aanpak KPMG BEA

Het onderzoek is uitgevoerd door een projectteam van KPMG BEA en het marktonderzoekinstituut NIPO.

Er was gekozen voor een aanpak in 6 stappen, t.w.

1. startbijeenkomst met de begeleidingscommissie, bestaande uit de voorzitter en secretaris van het Kapittel, de voorlichter en het projectteam van KPMG BEA

2. een elftal kwalitatieve interviews met relevante personen die vanuit hun professie betrokken zijn bij de aanvraagprocedure; deze gesprekspartners zijn geselecteerd op basis van regionale spreiding, spreiding in het decoratietraject (gemeente, provincie, ministerie en kapittel), spreiding in type gemeenten en spreiding in functie.
3. opstellen van de enquêtevragen voor het bredere onderzoek onder Nederlanders
4. enquête gehouden door het NIPO; een steekproef [telefonisch] onder de gedecoreerden (106 personen, evenredig verdeeld over de laatste jaren, zowel in het oude als het nieuwe stelsel) en een steekproef [telefonisch] van de Nederlandse bevolking (506 personen als dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking) benaderd vanuit het NIPO bestand (verbanden en trends uit de achtergrondkenmerken: geslacht; inkomen per huishouden; leeftijd; sociale klasse en regionale herkomst)
5. analyse en presentatie conclusies
6. de rapportage, een neerslag van de bevindingen en aanbevelingen

3.5 De Nederlander en het lintje

Uit het onderzoek blijkt dat één derde van de Nederlanders iemand kent met een koninklijke onderscheiding (evenredig verdeeld over Noord, Oost, Zuid en West). In de grote steden is dit bijna 50%. Uitgaande van het feit dat er circa 80.000 gedecoreerden zijn, lijkt het feit dat iemand een koninklijke onderscheiding heeft op te vallen bij de Nederlander.

Ook komt naar voren dat er sprake is van een beperkt gevoel van gradatie. Men kan dus het belang dan wel de zwaarte van de verdienste moeilijk inschatten, maar men vindt wel dat een verdienste in aanmerking moet komen voor decoratie. Het blijkt dat de Nederlander veel meer naar het totaal kijkt en decoraties moeilijk los van elkaar kan zien. Waar het de "hogere onderscheidingen" betreft weet de Nederlandse bevolking de verdiensten beter op juiste waarde te schatten.

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat gedecoreerden in het algemeen een adequatere inschatting maken of een verdienste decorabel is dan de gemiddelde Nederlander. Gedecoreerden lijken beter bekend met het decoratiestelsel of hebben een mening die meer met het nieuwe stelsel overeenkomt dan de Nederlander.

Gedecoreerden meestal ouder zijn dan 50 jaar. Op zich logisch, want er moet sprake zijn van prestaties (over een bepaalde tijd) voordat tot decoratieverlening kan worden overgegaan.

Meer dan de helft van de personen boven de 70 jaar kent iemand in zijn buurt die onderscheiden is.

Inkomensgroepen boven de 45.000 Euro kennen vaker iemand in zijn nabijheid die onderscheiden is dan de andere inkomensgroepen.

Gedecoreerden zijn in vergelijking met de Nederlander actiever betrokken met aanvragen voor koninklijke onderscheidingen (43% is betrokken geweest bij een aanvraag tegenover 8% van de Nederlanders)

3.6 Beleving Nederlandse bevolking door de tijd heen

37% van de Nederlanders beseft dat er tegenwoordig meer onderscheidingen worden toegekend dan voor de stelselwijziging. Men is vrij redelijk op de hoogte dat onderscheidingen om andere redenen worden toegekend.

3.7 Regionale verschillen in beleving

Uit met name de kwalitatieve interviews blijkt dat men in het Noorden van Nederland een andere beleving heeft of een verdienste in aanmerking moet komen voor een onderscheiding. Men vindt hier minder snel dat een verdienste in aanmerking moet komen voor een onderscheiding.

Uit de enquête blijkt dat in Noord Nederland bijna de helft van de respondenten waarneemt dat er de laatste jaren meer onderscheidingen worden toegekend, zulks in tegenstelling tot Zuid Nederland waar dat percentage ligt op 29%. Dit wordt verklaard uit het feit dat met name in Groningen en Friesland de laatste jaren een bovengemiddelde stijging plaats heeft gevonden in het aantal aanvragen.

Uit de enquête komt als opvallend naar voren dat het kennisniveau van het decoratiestelsel in Zuid en Oost Nederland lager is dan gemiddeld. Het betreft hier zowel een inschatting van het eigen kennisniveau door de mensen zelf als de resultaten op specifieke kennisvragen over zowel gradatie, verdiensten als het percentage respondenten dat weet niet invult bij kennisvragen.

3.8 Effecten van stelselwijziging op waardering

Vrijwilligerswerk decorabel, prestaties binnen de hoofdfunctie niet decorabel en nieuwe wettelijk vastgestelde "automatismen (artikel 14 van het Ordereglement) blijken een verschillend effect op de waardering van het stelsel te hebben. Waardering voor het feit dat vrijwilligerswerk en activiteiten naast de hoofdfunctie meer aandacht krijgen doch minder is men te spreken over het lintje voor de gekozen volksvertegenwoordigers. Als de focus op deze onderwerpen er voor zal zorgen dat het aantal lintjes zal toenemen, zal dat niet erg gewaardeerd worden door de Nederlander. Dit gaat in geringe mate op voor de eerste twee doch in sterke mate voor de derde vermelde activiteit.

Vrijwilligerswerk

Het percentage van de respondenten die het vrijwilligerswerk decorabel vinden en de respondenten die deze verdienste niet decorabel vinden is ongeveer gelijk (45% tegen 49%) Dit betekent uiteraard niet dat men het niet eens is met het nieuwe stelsel. Wel, dat men vindt dat een dergelijke activiteit niet uitzonderlijk is en niet altijd een lintje behoeft.

Het merendeel van de Nederlanders (61%) verkiest wel de nieuwe verdienste (vrijwilligerswerk) boven de oude verdienste (40 jarig dienstverband bij dezelfde baas).

Wanneer dit resulteert in een toename in het aantal onderscheidingen dan zal dit de waardering voor het nieuwe stelsel doen afnemen. Van de 61% Nederlanders vindt ruim eenderde dat de waardering dan zal afnemen. 6% vindt dat de waardering dan zal toenemen.

Prestaties in de hoofdfunctie

79% van de respondenten vindt dat verdiensten die gerelateerd zijn aan hetgeen men in zijn werk presteert, niet decorabel moeten zijn. Dat is volledig in lijn met de werking van het herziene decoratiestelsel.

65% van de Nederlanders vindt daarentegen dat verdiensten gerelateerd aan doch niet in de hoofdfunctie gedecoreerd zouden moeten worden.

Wanneer beide verdiensten met elkaar vergeleken worden dan kiest 94% van de Nederlanders voor de maatschappelijke verdiensten bij de hoofdfunctie. Ook dit is in volledige overeenstemming met de verandering van het oude naar het nieuwe stelsel. De werking van het herziene stelsel wordt op dit punt dus zeer gewaardeerd.

Automatismen

88% van de Nederlanders vindt dat gekozen volksvertegenwoordigers geen onderscheiding behoren te krijgen bij hun aftreden. Dit automatisme is wettelijk vastgesteld. Het blijkt dat de waardering voor het stelsel op dit punt dus duidelijk afneemt. Een toename van onderscheidingen trekt ook de waardering van mensen die voorstander zijn van deze wijziging in het stelsel, aanmerkelijk omlaag.

3.9 Effecten van gewijzigde interpretatie van het Ordereglement op de waardering

In dit verband worden de drie belangrijkste onderdelen genoemd:

1. vrijwilligerswerk meer op impact dan op basis van tijdsduur
2. automatisme ten aanzien van specifiek vrijwilligerswerk
3. meer aandacht voor vrijwilligers in de zorg en verdiensten worden sneller decorabel gevonden

De Nederlander vindt de veranderingen op deze drie onderdelen positief tot zeer positief. Een toename van het aantal onderscheidingen op deze terrein heeft geen negatieve invloed op de waardering van de Nederlander, en meestal zelfs een positieve invloed op de waardering.

Vrijwilligerswerk

Inzet en tijdsbesteding zijn belangrijker dan tijdsduur en de soort functie.

Inzet en tijdsbesteding:

82% van de respondenten kiest voor de verdienste die meer aandacht krijgt door deze interpretatiewijziging. (Bijvoorbeeld een vrouw die 20 jaar lid is van de bond voor plattelandvrouwen, initiatiefneemster van meerdere inzamelingsacties (hulp derde wereld) en coördinator van diverse landelijke activiteiten)

Tijdsduur en soort functie

18% van de respondenten kiest voor een functie van secretaris van de plaatselijke fanfare bij zijn 30 jarig jubileum als actief bestuurslid. (1 avond per week met grote inzet op en rond hoogtijdagen)

Ingeslopen automatisme

Een nieuw automatisme is ontstaan in het vrijwilligerswerk (de vrijwillige brandweer)

70% van de respondenten vindt deze nieuwe verdienste decorabel.

81% van de Nederlanders waardeert het meer als iemand 25 jaar lid is van de vrijwillige brandweer dan het 25-jarig jubileum van de brandmeester van het brandweercorps.

Mantelzorg

Meer dan 80% van de Nederlanders vindt dat mantelzorg een onderscheiding waard is.

Deze interpretatie betekent een toename in het aantal onderscheidingen aan zorgvrijwilligers.

3.10 De voorkeuren van de Nederlander

Uit het onderzoek komt duidelijk naar voren dat de voorkeur van de Nederlander uitgaat naar het decoreren van maatschappelijke verdiensten bij de hoofdfunctie (bijvoorbeeld de rechter die zich heeft ingezet voor juridische bijstand voor minderheden en kinderen) [49,5%]; 34,2% legt de voorkeur bij het decoreren van vrijwilligerswerk (bijvoorbeeld de voorzitter van de fanfare) terwijl slechts 16,3% punten toekent aan het decoreren van volksvertegenwoordigers. Aangetekend zij dat de respondenten uit de twee leeftijdsgroepen onder de 30 jaar beduidend (bijna een derde) lager scoorden voor de verenigingsvoorzitter dan de respondenten uit de andere leeftijdsgroepen.

Daarnaast werd de keuze voorgelegd te kiezen uit inzet en tijdsbesteding bij vrijwilligerswerk, ingeslopen automatisme en mantelzorg.

Uit die waardering komt het volgende beeld naar voren:

42,9% kiest voor de verdienste in de mantelzorg

28,7% kiest voor de inzet en tijdsbesteding bij vrijwilligerswerk (20 jaar lid van de bond voor plattelandsvrouwen)

28,4% kiest voor het ingeslopen automatisme (vrijwillige brandweer)

Uit alle sociale klassen werd de mantelzorg goed gewaardeerd. Er is sprake van een tendens naar hogere waardering in de lagere sociale klassen en respondenten uit de laagste inkomensgroep.

De vrijwillige brandweer werd verhoudingsgewijs het minste gewaardeerd in de hogere inkomensgroep. De plattelandsvrouwenbond werd wat minder gewaardeerd in de grote steden wat geen verbazing zal wekken.

Toenamen in aantallen decoraties als gevolg van wijzigingen in het stelsel zorgen in het algemeen voor een afname in de waardering. Dit staat overigens sterk onder invloed van de decoratieverlening aan de gekozen volksvertegenwoordigers. Een toename in deze laatste categorie zorgt ook voor een afname in waardering.

Los van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat in het algemeen de veranderingen als gevolg van de interpretatie van het Ordereglement goed gewaardeerd worden. Een toename in aantallen decoraties wordt in het algemeen niet als negatief beoordeeld.

3.11 Oorzaken toename koninklijke onderscheidingen

Uit de kwalitatieve interviews komt naar voren dat het herziene decoratiestelsel door de jaren heen nader ontwikkeld is. Een gestage toename is te verklaren uit het feit dat de Nederlander beter de weg weet te vinden, decoratieverlening voor maatschappelijke verdienste bij hoofdfunctie en er nieuwe automatismen zijn ontstaan (vrijwillige brandweer en volksvertegenwoordigers).

Daarnaast komt uit deze interviews naar voren dat het steeds meer moeite kost om aanvragen in te dienen. Een aantal verdiensten nadert nu zijn voltooiing. Dit zou in de toekomst een stagnatie of zelfs een afname in het aantal decoraties kunnen betekenen.

De onderzoekers stellen daarentegen dat zij deze trend uit de cijfers nog niet hebben kunnen ontdekken. Bovendien is de periode na de herziening van het stelsel nog te kort.

De toename van onderscheidingen kan nog worden vergroot omdat het effect van de wijziging van de interpretatie van het Ordereglement nog niet volledig is uitgewerkt. (bijvoorbeeld mantelzorg)

3.12 Invloed op maatschappelijke betekenis

De Nederlander beleeft dat het aantal uitgereikte onderscheidingen is toegenomen.

Een toekomstige toename in het aantal decoraties heeft volgens de respondenten een afname in waardering tot gevolg (volksvertegenwoordigers)

In het algemeen vindt de Nederlander dat de lintjes overwegend terecht worden toegekend.

Het nieuwe stelsel wordt beter gewaardeerd dan het oude stelsel.

De waardering voor de niet-decorabel geachte verdiensten in de Orde van Oranje-Nassau speelt een belangrijke rol voor de waardering van de graad Lid in de Orde van Oranje-Nassau in totaal en zelfs voor het decoratiestelsel in totaal. Een negatieve waardering van bijvoorbeeld de decoratie voor een volksvertegenwoordiger heeft een veel grotere impact dan dat het aantal decoraties voor deze verdienste zou doen vermoeden. Dit geldt in geringe mate het langdurig bestuurslid.

Een ander aspect is de verandering in de interpretatie van het Ordereglement. De Nederlanders zien in een toename in het aantal onderscheidingen voor bepaalde type verdiensten (actief bestuurslid en vrijwillige brandweer) geen directe invloed op de waardering. Voor bijvoorbeeld mantelzorg ziet de Nederlander in de toename van het aantal onderscheidingen dat de waardering zelfs zal toenemen.

Een slecht gewaardeerde verdienste kan het imago van het hele decoratiestelsel wel negatief beïnvloeden. Zeker als dat samengaat met een toename in het aantal onderscheidingen.

3.13 Verband tussen gegenereerde voorstellen en de regio

Voor het leggen van een verband tussen gegenereerde voorstellen en de regio, werden de aanvragen per provincie gerelateerd aan het aantal inwoners per provincie.

Vanaf 1997 hebben de zuidelijke provincies altijd hoog gescoord. Met uitzondering van 1997 heeft de provincie Limburg altijd het hoogste aantal aanvragen per inwoner. (1 aanvraag per 1600 inwoners in 2002)

Op de tweede plaats staat de provincie Noord-Brabant (1 aanvraag op 2100 inwoners in 2002) en de derde plaats wordt ingenomen door de provincie Zeeland (1 aanvraag op 2500 inwoners in 2002)

Een verklaring voor deze cijfers is dat in de zuidelijke provincies veel meer aandacht is voor het verenigingsleven.

De provincie Flevoland komt op de laagste plaats (1 voorstel op 6800 inwoners in 2002)

Deze score houdt direct verband met het feit dat deze provincie nog jong is, met veel jonge mensen en nog weinig tradities heeft kunnen opbouwen.

Het gaat in het bovenstaande niet om de absolute aantallen aanvragen. In dat geval zijn de provincies met de grote inwonersaantallen als Zuid-Holland (1022 aanvragen in 2002), Noord-Brabant (950 aanvragen in 2002) en Noord-Holland (733 aanvragen in 2002) in totaliteit toch in het voordeel.

Sommige provincies laten over de periode 1997 – 2002 een grotere stijging zien in aantallen aanvragen.

De provincie Zeeland (circa 2.4 maal zoveel aanvragen als in 1997) is de provincie met de grootste toename in aantal aanvragen, gevolgd door de provincie Limburg (2.3 maal zoveel), de provincies Friesland en Groningen (2.2 maal zoveel). Ook de provincie Flevoland kent een grote toename (bijna 2 maal zoveel als in 1997)

3.14 Maximum aantal onderscheidingen

Uit het onderzoek blijkt dat een geringe meerderheid van de onderzochte Nederlanders een bovengrens zou willen stellen aan het aantal te verlenen koninklijke onderscheidingen. (50% ja, 35% nee, 15% wist het niet)

De Nederlanders die er een voorstander van waren kozen voor een gemiddelde waarde van ca 2700 decoraties per jaar. Bij de gedecoreerden ligt dit anders. Die stellen het maximum op ca 4500 decoraties. Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat de manlijke Nederlanders het maximum zouden willen stellen op gemiddeld 2132 decoraties terwijl de vrouwelijke Nederlanders dit maximum zouden willen stellen op gemiddeld 3184 decoraties per jaar. Gesteld wordt door de onderzoekers dat deze maxima in de Nederlandse samenleving niet breed worden gedragen. Ongeveer 50% van de respondenten blijkt voor een maximering te zijn van het aantal onderscheidingen per jaar. Dit is ook indirect een meetpunt voor de waardering van het stelsel. Het Kapittel zal een en ander moeten blijven monitoren.

3.15 Aanbevelingen van de onderzoekers

De onderzoekers komen tot de conclusie dat de waardering van de Nederlander onder invloed staat van de volgende factoren:

1. gebrek aan kennis van het decoratiestelsel; het is zeer moeilijk om de gehele Nederlandse samenleving op de hoogte te brengen van het decoratiestelsel; de website is een uitstekend middel, maar bereikt alleen mensen die informatie zoeken en die internet kunnen gebruiken; mensen zijn alleen op de hoogte te brengen als ze geïnteresseerd zijn; indien de Nederlander op de hoogte is van het stelsel, zal de waardering ook toenemen
2. een enkele niet gewaardeerde verdienste die het imago van het hele stelsel aantast; de invloed van de gedecoreerde volksvertegenwoordiger moet niet onderschat worden; het Kapittel kan hier geen invloed op uitoefenen omdat het een wettelijk gegeven is; het Kapittel zou door het zeer stringent hanteren van de regels in ieder geval het kaf van het koren kunnen scheiden; het Kapittel kan wel sturen daar waar het de veranderde interpretatie van het Ordereglement betreft
3. aansluiten bij de belevingswereld van de Nederlander; er voor zorgen dat mensen ook worden gedecoreerd in de lagere klassen van de bevolking; deze mensen vervullen een voorbeeldfunctie in hun directe omgeving en zorgen voor meer betrokkenheid bij en meer interesse voor het onderwerp; jongere mensen vinden

- bijvoorbeeld verdiensten met een internationale uitstraling en betrekking hebbend op kunst en cultuur veel interessanter dan verenigingswerk; door te zorgen voor een goede verdeling van de decoraties over de verschillende lagen van de bevolking wordt de Nederlander beter bij het onderwerp betrokken
4. inspelen op ontwikkelingen die de Nederlandse samenleving bezig houden; momenteel staan zorg en veiligheid zeer in de aandacht van de bevolking; daardoor kan het Kapittel zorgen voor een toename in de waardering en verbetering van het imago van het stelsel als geheel; daardoor laat men ook zien dat het nieuwe stelsel midden in de samenleving staat en toegankelijk is voor iedereen.

Op basis van deze vier punten komen de onderzoekers tot de volgende aanbevelingen:

1. Het beleid van het Kapittel zal gericht moeten zijn op een toename van het kennisniveau in alle lagen van de bevolking
2. Het Kapittel moet de invloed van minder gewaardeerde verdiensten op het imago niet onderschatten. Deze invloed moet regelmatig worden onderzocht en er moet zo nodig op worden gestuurd
3. Het Kapittel moet zorgen voor een goede verdeling van de decoraties over de verschillende lagen van de bevolking. Hierdoor wordt de Nederlander beter bij het onderwerp betrokken
4. Het Kapittel moet zorgen voor het decoreren van verdiensten die in de publieke belangstelling staan
5. Het Kapittel zal geregeld moeten monitoren of men wel of niet voor maximering is. Mocht het percentage duidelijk toenemen dan is een maximering in de toekomst wellicht opportuun.

3.16 Standpunt van het Kapittel met betrekking tot de vijf aanbevelingen van de onderzoekers

Het Kapittel heeft op de Heidag 2003 gediscussieerd over de inhoud van het rapport alsmede over de conclusies en aanbevelingen van de rapporteurs.

In het algemeen stelt het Kapittel vast dat uit het onderzoek blijkt van tevredenheid van de Nederlandse burger met de werking van het nieuwe decoratiestelsel. De uitkomsten van het rapport hebben enerzijds beantwoord aan de verwachtingen doch anderzijds leveren de uitkomsten op enkele onderdelen stof voor een nadere gedachtenvorming.

De kennisname van het stelsel vanuit de samenleving is een belangrijk punt.

De voorlichting over het stelsel is ook een punt dat de bijzondere aandacht van het Kapittel vergt.

- Ad.1 Het beleid van het Kapittel zal gericht moeten zijn op een toename van het kennisniveau in alle lagen van de bevolking.

Het Kapittel stelt vast dat er tot nu toe veel aan voorlichting is gedaan over de mogelijkheden en de onmogelijkheden van het stelsel. Die voorlichting is gebaseerd op het genereren van decoratievoorstellen. Nu is er ook voorlichting nodig ten behoeve van de waardering van het stelsel. Het beleid van het Kapittel dient daarom gericht te zijn op een toename van het kennisniveau. Het verklaren van het waarom iemand voor een decoratie in aanmerking is gebracht, is daarbij van belang. Daarbij speelt de weergave in de media een belangrijke

rol. Daarin zal naar de opvatting van het Kapittel nader geïnvesteerd moeten worden. Het Kapittel is van opvatting dat de Nederlandse burger bereikt kan worden door een intensivering van de voorlichtingsactiviteiten en de aanpassing van de website. Daarnaast vormt de opzet van een voorlichtingsronde voor de vertegenwoordigers op landelijk niveau van alle minderheidsgroeperingen eveneens een belangrijke bijdrage.

Daarnaast zal een belangrijk punt vormen de wijze waarop de burgemeesters zich van hun taken kwijten. Het Kapittel zal daarom in dit najaar een informatieve bijeenkomst beleggen voor alle nieuwe burgemeesters.

Het aanpassen van de brochure "Ere wie ere toekomt" heeft op dit moment niet de meeste prioriteit, omdat de voorraad nog behoorlijk is. Voor een vertaling van de tekst in het Papiamentu (Nederlandse Antillen), Papiamento (Aruba) en in het Engels wordt gedacht aan een inlegvel. Een en ander zou op korte termijn gerealiseerd dienen te worden.

Het aanbieden van artikelen in damesbladen heeft het effect dat vanuit de samenleving meer voorstellen voor vrouwen worden gegenereerd. Ook redacties van andere maand – en weekbladen, zoals het blad "Vorsten", zouden benaderd kunnen worden. De voorlichter zal dit punt nader uitwerken in een notitie waarbij vooral de voorlichting met betrekking tot de waardering van het stelsel voorop staat.

Ook dient in de voorlichtingsactiviteiten bevorderd te worden dat aan burgemeesters via de voorlichtingsambtenaren van de gemeenten teksten worden aangeboden voor publicatie in de plaatselijke dag – en weekbladen.

De algemene conclusie is dat deze vormen van voorlichting vooral gericht moeten zijn op het vergroten van het kennisniveau in alle lagen van de bevolking. Daarmee wordt de waardering voor het stelsel vergroot. Het genereren van voorstellen dient niet voorop te staan, behalve het genereren van voorstellen voor groepen in de samenleving die onze bijzondere aandacht vergen, zoals vrouwen en etnische minderheden.

- Ad. 2 Het Kapittel moet de invloed van minder gewaardeerde verdiensten op het imago niet onderschatten. Deze invloed moet regelmatig worden onderzocht en er moet zo nodig op worden gestuurd.

Het Kapittel constateert de negatieve waardering vanuit de samenleving voor met name het in het ordereglement neergelegde automatisme voor volksvertegenwoordigers. Het Kapittel sluit zich daarbij aan; uit het onderzoek blijkt dat dit automatisme de waardering voor het decoratiestelsel schaadt.

Een tweede belangrijke conclusie die het Kapittel in dit verband trekt is dat de persoonlijke inzet, de tijdsbesteding van de activiteiten en het resultaat daarvan, sterker meegewogen dienen te worden in de afweging bij de vraag of sprake is van een decorabel persoon dan de tot nu toe aangenomen tijdsduur en bestuursfunctie. Dit doet zich met name voor bij de vrijwilligersactiviteiten in de vorm van bestuurlijke functies.

Tenslotte concludeert het Kapittel bij dit punt dat nog meer aandacht zal moeten worden geschonken aan het belang van de activiteiten van de zogenoemde "sjouwers", mensen die geen bestuurlijke functies in de verenigingen bekleden doch het cement van de samenleving vormen en een onmisbare bijdrage leveren in het draaiende houden van de vereniging.

- Ad. 3 Het Kapittel moet zorgen voor een goede verdeling van alle decoraties over de verschillende lagen van de bevolking.

Het Kapittel zou hier bijzonder graag een bijdrage in willen leveren, doch de invloed van het Kapittel is gering. Uitsluitend via de weg van de eerder beschreven vormen van voorlichtingsactiviteiten zal het Kapittel het belang van deze aanbeveling blijven benadrukken.

Ad.4 Het Kapittel moet zorgen voor het decoreren van verdiensten die in de publieke belangstelling staan.

Het Kapittel beschouwt het als zijn taak dat in het kader van de decoratieverlening een consistent beleid wordt gevoerd. Het Kapittel stelt vast dat er geen reden is voor een decoratie voor datgene wat je als burger verplicht bent voor anderen te doen. Ieder individu heeft een verantwoordelijkheid ook ten opzichte van zijn of haar directe naaste. Stijgt de bijdrage van iemand duidelijk boven de burgerplicht uit dan komt een decoratieverlening in zicht. Daar uit het onderzoek zo sterk de nadruk van decoratieverlening ligt binnen de activiteiten van de mantelzorg, zal het Kapittel het onderwerp "mantelzorg" opnieuw met de huidige staatssecretaris van VWS nader bespreken.

Ad. 5 Het Kapittel zal geregeld moeten monitoren of men wel of niet voor maximering is.

Het Kapittel kan op dit moment niets anders doen dan de wens van de wetgever uitvoeren en geen maximum stellen aan het aantal decoratievoorstellen. Het stellen van een maximum druist in tegen de wil van de wetgever.

Het Kapittel is er overigens wel een voorstander van de waardering van het stelsel regelmatig te monitoren. Daarbij zal in eerste instantie gebruik worden gemaakt van de cijfers zoals die intern bij de decoratieverlening in het kader van de viering van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin worden aangereikt. Blijkt uit die jaarcijfers dat er een nader onderzoek gewenst is of dat de gestelde kaders bijgesteld moeten worden, dan zal het Kapittel op dat moment de beslissing nemen.

4. Het decoratiebeleid in Aruba en de Nederlandse Antillen

4.0 Werkbezoek mei 2002

Op verzoek van de inmiddels oud-Minister-President van de Nederlandse Antillen hebben de voorzitter en de secretaris van het Kapittel in mei 2002 een werkbezoek gebracht aan de twee andere landen van het Koninkrijk. Uit ambtelijke contacten met het Kabinet van de Gouverneur van Aruba kwam eveneens de wens naar voren om in Aruba op de hoogte te worden gesteld van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het decoratiestelsel.

Aruba

Tijdens het werkbezoek aan Aruba werden gesprekken gevoerd met de Gouverneur, de Minister-President, de Procureur-Generaal en de griffier van het Gerecht in Eerste Aanleg, de leden van de decoratiecommissie, vertegenwoordigers van de vakbeweging, van de kerkelijke organisaties, van de vrouwenorganisaties, van de Aruba Sport Unie, van de Scouting Aruba, van het Instituut voor Culturele Zaken, van de Oranjevereniging, van de Commissie 4 mei Aruba, van de verzekeringsvereniging Aruba, van de bankiersvereniging Aruba en van de Arubaanse Werkgevers Vereniging Arubaanse Bouwnijverheid.

Uit deze gesprekken kwam naar voren dat de uitgangspunten van het herziene stelsel volledig worden onderschreven. Er was/is grote behoefte aan voorlichting over de werking en de uitvoering van het stelsel. Van het decoreren van bijvoorbeeld jeugdige personen met belangrijke sportieve prestaties verwacht men een positieve uitstraling op de jeugd, waardoor discipline kan worden bijgebracht. De decoratiecommissie werkte wel doch is niet voor iedereen in Aruba toegankelijk. Er wordt onvoldoende informatie verstrekt. Er zijn geen folders in het Papiamentu. Ook de spreiding van decoraties over alle lagen van de bevolking en in alle delen van Aruba blijft een punt van voortdurende aandacht. Er moet meer aandacht geschonken worden in de media aan de mogelijkheden van decoratieverlening. Maatschappelijke instellingen, actieve verenigingen e.d. zijn in staat om verdienstelijke personen in Aruba op te sporen doch dan moeten zij wel daarbij geholpen worden met informatie over de procedure, werking van het stelsel e.d.

De Nederlandse Antillen, Curaçao

Tijdens het werkbezoek aan de Nederlandse Antillen op Curaçao werden gesprekken gevoerd met de Gouverneur, de Minister-President, de Gezaghebber van Curaçao en vertegenwoordigers van ongeveer 27 uiteenlopende maatschappelijke instellingen op het gebied van o.a. de cultuur, het milieu, de sport, het ouderenwerk en de muziek. Tevens werd kennis gemaakt met de beoogd opvolger van de heer mr. J.M. Saleh, de heer mr. F.M. De Los Santos Goedgedrag.

Uit deze gesprekken kwam naar voren dat de herziening van het decoratiestelsel goed begrepen werd. Het kost vaak moeite om de bijzondere verdiensten voor de samenleving goed te formuleren. Ook hier is behoefte aan meer informatie over de werking en de uitvoering van het stelsel. Aanpassen van de website en de publieksbrochure van het Kapittel in het Papiamentu vormt een goede stap op de weg naar meer informatie. De voorstellen in de Nederlandse Antillen worden voorgelegd aan de Centrale decoratiecommissie, onder leiding van de Minister-President. Deze commissie bestaat uit 2 of 3 leden en een secretaris. De Gouverneur voorziet de voorstellen van zijn advies. Dit advies is alleen bestemd voor de

instanties die na hem in het traject van de decoratieverlening komen: de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties en het Kapittel voor de Civiele Orden. De adviezen van de Gouverneur zijn van zeer vertrouwelijke aard.

De Minister-President was tevreden met het herziene decoratiestelsel omdat nu ook personen in het vrijwilligerswerk kunnen worden voorgedragen.

De Gezaghebber van Curaçao stelde dat de procedure op dit eiland nog niet goed geregeld is. Zij heeft het voornemen een decoratiecommissie voor het eilandgebied in te stellen. De herziening van het decoratiestelsel wordt zeer positief ervaren. De democratisering van het stelsel is in Curaçao al merkbaar.

De Nederlandse Antillen, Bonaire

In aanwezigheid van de plaatsvervangend Gezaghebber vond er een gesprek plaats met de leden van de decoratiecommissie. Ook hier bleek weer een grote behoefte aan informatie en voorlichting over de werking en de uitvoering van het decoratiestelsel. Aansluitend vond er een bijeenkomst plaats met vertegenwoordigers van ongeveer 20 maatschappelijke instellingen en organisaties. Tijdens deze bijeenkomst kwamen vele vragen naar voren, waaruit bleek dat ook in Bonaire het decoratiestelsel levend is en dat vooral de decoratiecommissie een actieve rol vervult in het opsporen van verdienstelijke personen.

De Nederlandse Antillen, Sint Maarten

In Sint Maarten heeft de Gezaghebber duidelijk structuur en inhoud gegeven aan de werking en uitvoering van het decoratiestelsel. Bij een formeel besluit van 23 april 2002 heeft hij een Commissie onderscheidingen ingesteld voor een periode van 3 jaar. Die commissie kent zeer actieve leden die veel werk verrichten om geschikte kandidaten te vinden voor een decoratieverlening. Ter gelegenheid van de uitreiking van de onderscheidingen bij Koninginnedag heeft de commissie een fraai boekje uitgegeven waarin informatie over het stelsel en over de gedecoreerden wordt verstrekt. Voornamelijk wordt daarin aangegeven welke persoonlijke verdiensten de gedecoreerden voor de samenleving hebben verricht. Het is de wens van de Gezaghebber om nog bredere lagen van de bevolking bij de decoratieverlening te betrekken.

Tijdens de ontmoeting met de leden van de decoratiecommissie van Sint Maarten werden vele vragen gesteld over de werking en uitvoering van het stelsel. Aansluitend vond er een uitgebreid gesprek plaats met 19 vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en organisaties.

In Sint Maarten leeft het decoreren van verdienstelijke eilandbewoners.

De Nederlandse Antillen, Sint Eustatius

De waarnemend Gezaghebber stelde dat er in 1997 een decoratiecommissie in het leven is geroepen doch dat die commissie niet helemaal goed werkt. De commissie bestaat uit 3 leden. In Sint Eustatius dient nog veel gedaan te worden om het stelsel via de pers en de media onder de aandacht van de eilandbewoners te brengen.

Uit het gesprek met de voorzitter van de decoratiecommissie bleek weer dat er informatie moet komen in het Papiamentu en in het Engels.

Aansluitend werd nog gesproken met een vijftal vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en organisaties. Geconstateerd werd dat er een groot gebrek is aan informatie.

De Nederlandse Antillen, Saba

De Gezaghebber erkende dat het in Saba moeilijk is om voorstellen in te dienen. Allereerst wegens het geringe inwonertal van het eilandgebied maar bovendien moeten er zoveel details opgeschreven worden dat het bijna ondoenlijk is. Vaak is het zo dat alleen de decorandus zelf over de juiste informatie beschikt, doch die kan niet geraadpleegd worden. In Saba is een decoratiecommissie die de selectie van kandidaten voorbereidt en alle voorbereidende werkzaamheden verricht. Op het moment van het werkbezoek was deze commissie niet erg actief. De Gezaghebber had vernomen dat er op andere eilanden echte "kartrekkers" zijn. Om die reden had het bestuurscollege besloten één van hen tijdelijk op Saba te stationeren. Aansluitend vond een gesprek plaats met 7 vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en organisaties, waaronder enkele leden van de decoratiecommissie in ruste. Ook hier werd geconstateerd dat er behoefte is aan nadere informatie en dan met name in het Papiamentu en het Engels.

4.1 De taak van de Gezaghebber

In het formele traject van de decoratieverlening, zoals beschreven in artikel 13 Ordereglement, is geen taak opgenomen voor de Gezaghebber van een eiland binnen de Nederlandse Antillen.

Tijdens het werkbezoek kwam duidelijk naar voren dat de Gezaghebber terdege een belangrijke rol vervult in het kader van de decoratieverlening.

Het Kapittel is van opvatting dat de Gezaghebber in artikel 13 niet kan ontbreken omdat de Gezaghebber in deze een belangrijke intermediaire rol vervult tussen de bevolking van het eiland en de Landelijke Decoratiecommissie. Aan de Gezaghebber dient te worden opgedragen om een Eilandelijke Decoratiecommissie in te stellen. Bovendien dient in dit artikel een doorzendplicht voor de Gezaghebber te worden opgenomen. De Gezaghebber dient ook te worden belast met een adviestaak. [Zie 4.9.1]

4.2 De instelling van een Eilandelijke Decoratiecommissie

Tijdens het werkbezoek aan de Nederlandse Antillen kwam naar voren dat er behoefte is aan de instelling van een Eilandelijke Decoratiecommissie. Nog niet elk eiland heeft een decoratiecommissie ingesteld. In artikel 13 van het Ordereglement wordt niet gesproken over de instelling van een Eilandelijke Decoratiecommissie. Het is naar de opvatting van het Kapittel voor de werking en de uitvoering van het decoratiestelsel van belang dat de Gezaghebber van elk eiland een decoratiecommissie instelt. Die commissie verricht al het voorbereidende werk voor de Gezaghebber. De commissie zou tot taak moeten hebben om de samenleving nader te informeren over de werking van het decoratiestelsel, welke mogelijkheden en onmogelijkheden het decoratiestelsel kent, welke procedure in acht genomen moet worden, bij welke gelegenheid gedecoreerd kan worden, alle gegevens over de decorandi verzamelt, deze gegevens verifieert en daarover een advies opstelt voor de Gezaghebber. Bij deze commissie komen alle voorstellen tot decoratieverlening binnen. Deze commissie is verplicht alle ontvangen voorstellen aan de Gezaghebber door te geleiden. De Gezaghebber voorziet het decoratievoorstel van zijn of haar advies en zendt het dossier door naar de Landelijke Decoratiecommissie in Curaçao.

Op basis van het vorenstaande is het Kapittel van mening dat artikel 13 van het Ordereglement moet worden aangepast in die zin dat de Gezaghebber een decoratiecommissie instelt die tot taak heeft de uitvoering van het decoratiestelsel voor het eiland ter hand te nemen, al de voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden te verrichten en de Gezaghebber van advies en bijstand te dienen. [Zie 4.9.2]

4.3 De instelling en de taak van de Landelijke Decoratiecommissie Nederlandse Antillen

In artikel 13 van het Ordereglement wordt niet gesproken over de instelling en de taak van de Landelijke Decoratiecommissie, terwijl deze commissie een zeer belangrijke rol vervult in het traject van de decoratieverlening. Deze commissie ontvangt alle voorstellen, afkomstig van de Gezaghebbers van de eilanden en stelt op basis van de ontvangen decoratiedossiers een advies op. De Landelijke Decoratiecommissie bestaat uit 2 tot 3 personen, onder leiding van de Minister-President. Ook deze Landelijke Decoratiecommissie dient een doorzendplicht te hebben.

Het Kapittel is van mening dat in artikel 13 van het Ordereglement dient te worden opgenomen dat er voor de Nederlandse Antillen een Landelijke Decoratiecommissie is - waarvan de leden worden benoemd door de raad van ministers en die onder leiding staat van de Minister-President - die namens de raad van ministers van de Nederlandse Antillen een voorstel tot decoratieverlening toetst aan het Ordereglement. Deze commissie brengt vervolgens een advies uit en zendt het decoratiedossier door naar de Gouverneur van de Nederlandse Antillen.[Zie 4.9.3]

4.4 De Raad van Ministers van de Nederlandse Antillen

Artikel 13 van het Ordereglement bepaalt dat de raad van ministers een voorstel doet tot verlening van een onderscheiding. In de praktijk komt dit neer op een inhoudelijke toetsing en advisering van alle voorstellen tot decoratieverlening door de Landelijke Decoratiecommissie, onder leiding van de Minister-President.

Het Kapittel hecht er aan dat de voorstellen van de Nederlandse Antillen blijven uitgaan van de raad van ministers en acht het gewenst dat in de Nota van Toelichting op artikel 13 van het Ordereglement nader beschreven wordt dat de inhoudelijke toetsing en advisering van de decoratievoorstellen plaatsvindt door de Landelijke Decoratiecommissie onder leiding van de Minister-President en dat die commissie het decoratiedossier doorzendt naar de Gouverneur van de Nederlandse Antillen.[zie 4.9.4]

4.5 De Gouverneur van de Nederlandse Antillen

In artikel 13 van het Ordereglement is opgenomen dat de voorstellen van de raad van ministers van de Nederlandse Antillen voorzien worden van een advies van de Gouverneur.

Uit de Nota van Toelichting blijkt dat de Gouverneur dit advies uitbrengt in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van het Koninkrijk.

De Gouverneur is dus de vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin als staatshoofd en in die hoedanigheid onschendbaar.

De Gouverneur brengt een advies uit over het aan hem voorgelegde decoratiedossier en zendt dit dossier rechtstreeks aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties. Het advies van de Gouverneur is alleen bestemd voor de minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties en het Kapittel voor de Civiele Orden. Het advies van de Gouverneur is van zeer vertrouwelijke aard. Zowel de minister als het Kapittel zijn verplicht om de vertrouwelijkheid van het advies van de Gouverneur te handhaven.

Het Kapittel stelt voor om op dit punt in de Nota van Toelichting helderheid te bieden. [Zie 4.9.5]

4.6 De Raad van Ministers van Aruba

De regering van Aruba heeft een decoratiecommissie ingesteld die het feitelijke werk verricht. De raad van ministers van Aruba gaat er van uit dat hij geen wijziging kan brengen in de door de decoratiecommissie voorgelegde decoratievoorstellen, om te voorkomen dat een voorstel politiek getint is.

De praktijk leert dat het Kapittel – in afwijking van het gestelde in artikel 13 van het Ordereglement – vanuit Aruba uitsluitend geconfronteerd wordt met een advies van de decoratiecommissie terwijl er geen voorstel van de raad van ministers en geen advies van de Gouverneur wordt overgelegd.

Het Kapittel is van opvatting dat de rijkswetgever ook aan de raad van ministers en de Gouverneur van Aruba een duidelijke taak heeft toegekend die moet worden nagekomen. Het Kapittel beveelt de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties aan om hen deze taak onder ogen te brengen. [Zie 4.9.6]

4.7 De Gouverneur van Aruba

Ten aanzien van de taak (conform artikel 13 Ordereglement) van de Gouverneur van Aruba kan exact hetzelfde worden gesteld als onder punt 4.5 van deze rapportage is weergegeven. De huidige Gouverneur heeft, na te hebben ervaren dat de vertrouwelijkheid van een door hem gegeven advies was geschonden, besloten om in het vervolg geen adviezen uit te brengen.

4.8 Artikel 13 van het Ordereglement

Gelet op de inhoud van het gestelde onder de punten 4.1 tot en met 4.6 dienen artikel 13 van het Ordereglement en/of de Nota van Toelichting op dit artikel te worden herzien.

4.9. Aanbevelingen hoofdstuk 4. Het decoratiebeleid in Aruba en de Nederlandse Antillen

1. Aanpassen artikel 13 Ordereglement betreffende de taak van de Gezaghebber
2. Aanpassen artikel 13 Ordereglement voor wat betreft de instelling van een Eilandelijke Decoratiecommissie door de Gezaghebber
3. Aanpassen artikel 13 Ordereglement betreffende de instelling van een Landelijke Decoratiecommissie door de raad van ministers van de Nederlandse Antillen
4. Aanpassen Nota van Toelichting op artikel 13 Ordereglement in die zin dat daarin tot uitdrukking komt dat de Landelijke Decoratiecommissie de inhoudelijke toetsing en advisering van alle decoratievoorstellen afkomstig uit de Nederlandse Antillen verricht
5. Aanpassen Nota van Toelichting op artikel 13 Ordereglement inzake het omgaan met de advisering van de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en Aruba
6. Verzoek aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties om de Gouverneur en de raad van ministers van Aruba hun taak tot het uitbrengen van een advies over de decoratievoorstellen onder ogen te brengen

5. Voorlichtingsactiviteiten en Communicatie

5.0 Koninklijke belangstelling

Het Kapittel heeft (samen met de Kanselier der Nederlandse Orden en het Kapittel der Militaire Willems-Orde) een website laten bouwen. De website werd op 11 april 2001 officieel in gebruik genomen door de Prins van Oranje.

In 2002 bracht H.K.H. Prinses Máxima een werkbezoek aan het Kapittel voor de Civiele Orden. Tijdens het werkbezoek werd de Prinses door de voorzitter op de hoogte gebracht van de werking van het Nederlandse decoratiestelsel.

5.1 Kennismakingsgesprekken van de voorzitter van het Kapittel voor de Civiele Orden en de periodieke overleggen van de leden van het Kapittel

Kort na het aantreden van Mevrouw Michiels van Kessenich – Hoogendam als de nieuwe voorzitter van het Kapittel, werd zij in audiëntie ontvangen door Hare Majesteit de Koningin. Hare Majesteit de Koningin is Grootmeester van de Orde van de Nederlandse Leeuw en van de Orde van Oranje-Nassau. Voor beide Orden is een Rijkswet tot stand gekomen. De advisering over de te verlenen koninklijke onderscheidingen op basis van deze ingestelde Rijkswet, vindt plaats onder de directe verantwoordelijkheid van de voorzitter van het Kapittel.

In de afgelopen periode heeft de voorzitter afzonderlijke kennismakingsgesprekken gevoerd met minister-president Kok en diens opvolger minister-president Balkenende, een aantal ministers onder wie met name de opeenvolgende ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Defensie, de minister van Economische Zaken en de minister van Justitie.

De voorzitter, vergezeld door de secretaris, had een overleg met de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal over de te volgen procedure van decoratieverlening aan een aantal leden van de Eerste Kamer die in 2003 afscheid namen.

Eén keer per jaar heeft de voorzitter een overleg met de directeur van het Kabinet der Koningin om hem ten behoeve van Hare Majesteit de Koningin als Grootmeester der Orden de stand van zaken te melden met betrekking tot de werking en uitvoering van het decoratiestelsel.

De leden van het Kapittel hebben zowel individueel als collectief in de verslagperiode periodiek overleg gepleegd met een groot aantal staatssecretarissen, de secretarissen-generaal, de commissarissen van de Koningin, een groot aantal burgemeesters, de leden van de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Hoge Colleges van Staat van de Eerste Kamer en de leden van de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer; de President van de Hoge Raad der Nederlanden, leden van de rechtsprekende macht en het Openbaar Ministerie; de voorzitter en de leden van de Hoge Raad van Adel; de Vice-President en enkele leden van de Raad van State; de voorzitters van de colleges van bestuur van bijna alle universiteiten; vertegenwoordigers van een groot aantal organisaties en instellingen die een directe relatie hebben met het ministerie

van Economische Zaken, respectievelijk met het ministerie van Financiën; directeuren en bestuurders van grote multinationals; de voorzitter van VNO/NCW; vertegenwoordigers van groeperingen die vertegenwoordigd zijn in het Landelijk Overleg Minderheden; een vertegenwoordiger van de Landelijke Vrijwilligersvereniging en directeuren van directies en hoofden van afdelingen van ministeries die vanuit hun vakgebied een relatie hebben met het Nederlandse decoratiestelsel.

Het Kapittel onderhoudt regelmatig contacten met de Directeur-Generaal Openbaar Bestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de taak en personele invulling van het Kapittel en de werking en uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel.

Het Kapittel heeft éénmaal in de twee jaar een vast overleg met alle commissarissen van de Koningin en belegt één keer per jaar een overleg met de Chefs Kabinet van de commissarissen van de Koningin.

Het Kapittel belegde 3 regionale bijeenkomsten met burgemeesters in 2002. Op het programma staat een bijeenkomst met nieuw benoemde burgemeesters in het najaar van 2003 en een herhaling van de 3 regionale bijeenkomsten in het voorjaar 2004.

5.2 Ambtelijke overleggen

De secretaris en de voorlichter geven tijdens de door of namens de commissarissen van de Koningin belegde provinciale bijeenkomsten voor medewerkers van de kabinetten van de burgemeesters, informatie en voorlichting over de werking en uitvoering van het decoratiestelsel. Het accent ligt op het uitwisselen van informatie over het decoratiestelsel, de evaluatie van het afgelopen decoratiejaar en de gehanteerde beleidslijnen. Deze bijeenkomsten zijn uitsluitend bedoeld voor de gemeentelijke en provinciale medewerkers die in hun dagelijks werk te maken hebben met aanvragen voor decoratieverlening.

De secretaris onderhoudt veelvuldig contact met de chefs en medewerkers van de kabinetten van de commissarissen van de Koningin over de adviezen van het Kapittel met betrekking tot de individuele decoratievoorstellen. Ook de burgemeesters en commissarissen van de Koningin onderhouden in dit verband rechtstreeks contact met de voorzitter dan wel de secretaris over de advisering van het Kapittel.

De secretaris, het plv. hoofd van de Afdeling Toetsing en Advisering en het hoofd van de Afdeling Facilitaire Zaken wonen de vergaderingen bij die twee keer per jaar belegd worden door het Hoofd van de Afdeling Kabinetszaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het periodiek overleg met de medewerkers van de ministeries die belast zijn met de afwikkeling van de adviezen van het Kapittel en met de uitvoering van de toegekende decoraties.

Naast de secretaris van het Kapittel onderhouden ook het plaatsvervangend Hoofd van de Afdeling Toetsing en Advisering en de medewerkers van deze afdeling contacten met de medewerkers van de Kabinetten van de commissarissen van de Koningin over de individuele voorstellen tot decoratieverlening.

5.3 Voorlichtingsbeleid

De hoofddoelstelling van het voorlichtingsbeleid is het Nederlandse decoratiestelsel op een juiste wijze onder de aandacht van het publiek te brengen. Daarnaast is het beleid gericht op het bevorderen van meer aanvragen voor decoratieverlening aan personen die behoren tot de door de wetgever benoemde doelgroepen, t.w. vrouwen, vrijwilligers en allochtonen. Het Kapittel gaat voort op de weg van het stimuleren van de vergroting van kennis bij de bevolking. Die inspanningen van het Kapittel zullen er ongetwijfeld toe leiden dat in de samenleving nog meer waardering voor het Nederlandse decoratiestelsel zal ontstaan.

Het Kapittel, daartoe uitgenodigd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ziet het als zijn taak aan de voorlichting en de informatie-verstrekking in het algemeen en ten aanzien van de individuele decoratievoorstellen in het bijzonder, ruime inhoud te geven. Daardoor wordt bijgedragen aan de acceptatie, gewenning en inbedding van het Nederlandse decoratiestelsel in de samenleving en het beleid dat door de wetgever met de herziening van dit stelsel noodzakelijk werd geacht.

Door de vele en veelzijdige inspanningen van het Kapittel en van de secretaris kan in deze verslagperiode vastgesteld worden dat de kwaliteit van de ontvangen decoratievoorstellen verbeterd is ten opzichte van de vorige verslagperiode. Het aantal decoratievoorstellen is in deze verslagperiode toegenomen.

De ervaring van het Kapittel leert dat het geven van voorlichting en informatie over procedures en mogelijkheden en onmogelijkheden van het decoratiestelsel structurele aandachtspunten blijven om de juiste werking en uitvoering van het stelsel te handhaven.

5.4 Voorlichtingsmiddelen

“Ere wie ere toekomt”

In het jaar 2000 verscheen de nieuwe voorlichtingsbrochure “Ere wie ere toekomt”. In deze brochure staat de vraag centraal “Kent u iemand die een lintje verdient?”.

De brochure bevat informatie over de twee civiele orden, de procedure, bij wie het voorstel moet worden ingediend en bij wie nadere informatie kan worden verkregen, over het omschrijven van de persoonlijke bijzondere verdiensten voor de samenleving van de decorandus en wat er allemaal in het voorstel opgenomen moet worden om tot een succesvol resultaat te komen.

Deze brochure werd ruim verspreid onder de burgemeesters, tijdens voorlichtingsbijeenkomsten en toegezonden naar vele instanties die op enigerlei wijze een bijdrage zouden kunnen verlenen aan de verspreiding van de kennis van het stelsel over alle lagen van de bevolking.

“Website www.lintjes.nl”

De wijze waarop voorlichting en informatie het snelst bij de burger kan worden gebracht is gebruik te maken van een modern communicatiemiddel, t.w. de website. Het Kapittel beschouwt de gemeenschappelijke website www.lintjes.nl als een onmisbaar instrument in het kader van de informatievoorziening aan belangstellenden.

Op deze site is informatie te vinden over onder meer het Nederlandse decoratiestelsel en het Kapittel voor de Civiele Orden.

De bezoekers van de website kunnen het voorstelformulier voor het indienen van een aanvraag voor een koninklijke onderscheiding downloaden.

De website wordt veelvuldig geraadpleegd. Er zijn gemiddeld 22.000 bezoekers per maand met een uitschieter van ruim 200.000 bezoekers in de maand april 2002 in verband met de lintjesregen. Op 26 april 2002 werd de website ruim 74.000 maal bezocht. In de maand april 2003 werd de site bezocht door 272.833 bezoekers.

Zowel belangstellenden uit binnen – en buitenland raadplegen de website.

Het Kapittel leidt uit het grote gebruik dat van deze informatievoorziening wordt gemaakt af dat daarmee een verklaring wordt gegeven voor de toename van het aantal ingediende decoratievoorstellen. Het valt het Kapittel op dat vele voorstellen afkomstig zijn van familieleden van decorandus of decoranda.

Bijzondere voorlichtingsbijeenkomsten

Op initiatief van de voorzitter van het Kapittel en de Secretaris-Generaal van het ministerie van Financiën werd onder leiding van de Secretaris-Generaal een voorlichtingsbijeenkomst belegd voor vertegenwoordigers van het bank – en verzekeringswezen. Tijdens deze bijeenkomst werd aan de voorzitter en de leden van het Kapittel de gelegenheid geboden tot voorlichting en informatieverstrekking. Deze bijeenkomst kreeg een vervolg met twee workshops in 2001. Uit deze voorlichtingsbijeenkomst is tevens voortgevloeid dat jaarlijks op ambtelijk niveau in aanwezigheid van de secretaris en de voorlichter van het Kapittel op het ministerie een zogenoemde “bijpraat-bijeenkomst” wordt belegd voor vertegenwoordigers van het bank – en verzekeringswezen.

Het ministerie van Economische Zaken organiseerde in 1999 en 2000 voorlichtingsbijeenkomsten voor vertegenwoordigers uit de economische sector. De eerste bijeenkomst voor de vertegenwoordigers van de grote multinationals werd voorgezeten door de Secretaris-Generaal van het ministerie terwijl de tweede bijeenkomst voor vertegenwoordigers van o.a. het midden – en kleinbedrijf, voorgezeten werd door de plaatsvervangend Secretaris-Generaal.

De Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties belegde in 1999 een bijeenkomst voor vertegenwoordigers van minderheidsgroeperingen die georganiseerd zijn in de Landelijke Organisatie Minderheden. De bedoeling van dit overleg was om door middel van de inzet van de afzonderlijke groeperingen meer voorstellen uit die groeperingen te genereren.

Tevens organiseerde het Kapittel in dit verband voorlichtingsronden langs de burgemeesters van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Samen met een medewerker van genoemde directie brachten leden van het Kapittel een bezoek bij deze burgemeesters om hen op de hoogte te stellen van de decoratiemogelijkheden en onmogelijkheden voor leden van minderheidsgroeperingen en het gewenste beleid in dit opzicht van de wetgever.

De voorzitter van het Kapittel gaf in dit verband in 2001 een interview voor het tijdschrift “Sözhakki”. Het interview werd in het Turks gepubliceerd.

Het Kapittel is van opvatting dat deze bijzondere bijeenkomsten de kennis van het stelsel bij vertegenwoordigers in deze sectoren heeft vergroot. Men was verrast van de mogelijkheden van het decoratiestelsel. Deze bijeenkomsten hebben naar de mening van het Kapittel ook het draagvlak van het herziene decoratiestelsel duidelijk verbreed, hetgeen mede tot uitdrukking

is gekomen door een toename van het aantal decoratievoorstellen in de economische sector. Ten aanzien van personen die tot de minderheidsgroeperingen behoren worden weliswaar enkele voorstellen ontvangen doch het aantal gedecoreerden blijft helaas achter bij de gedecoreerden in de andere sectoren. Het Kapittel blijft er naar streven om ook hier een toename te realiseren doch is afhankelijk van de indiening van voorstellen vanuit de samenleving zelf.

5.5 Voorlichting in Aruba en de Nederlandse Antillen

Het werkbezoek dat de voorzitter en de secretaris brachten aan Aruba en de Nederlandse Antillen van 22 mei tot en met 1 juni 2002 stond in het teken van de voorlichting en informatieverstrekking over de werking van het decoratiestelsel in deze overzeese Koninkrijksgebieden.

Met verwijzing naar hetgeen in hoofdstuk 4 van deze rapportage reeds is opgenomen is het van belang bij dit onderdeel te vermelden dat de informatievoorziening aldaar moet worden verbeterd. Er is behoefte aan informatie over de mogelijkheden en onmogelijkheden van het decoratiestelsel. Men heeft behoefte aan een vertaling van de brochure "Ere wie ere toekomt" in het Papiamentu voor de Nederlandse Antillen, in het Papiamento voor Aruba en in het Engels voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Deze vertalingen zijn onontbeerlijk om de kennis en het draagvlak van het decoratiestelsel in deze samenleving te vergroten respectievelijk te verbreden.

Het Kapittel heeft inmiddels opdracht gegeven tot het vertalen van de tekst van de brochure in het Papiamentu (Nederlandse Antillen), Papiamento (Aruba) en in het Engels.[zie 5.8.1]

Daarnaast is het Kapittel van opvatting dat de website www.lintjes.nl ook toegankelijk moet worden voor de bewoners van deze delen van het Koninkrijk. Daartoe zal de website uitgebreid dienen te worden met Papiamentstalige en Engelstalige pagina's. In 2003 zal een begin worden gemaakt met het laten ontwikkelen van deze pagina's.[zie 5.8.2]

5.6 Contacten met de media

Gedurende de afgelopen vier jaar heeft met name de voorzitter interviews gegeven aan de media (kranten, radio, tv). Bij de uitreiking van de onderscheidingen rond de Koninginnedag is die belangstelling van de media sterk aanwezig. Tijdens de interviews wordt de beoogde doelstelling van het decoratiestelsel voor het voetlicht gebracht, terwijl geen informatie wordt verstrekt over de redenen van toekenning van een onderscheiding aan een individuele burger. Het persbericht dat jaarlijks voor de Algemene Gelegenheid wordt uitgebracht en in nauwe samenwerking met de voorlichting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties tot stand komt, vormt meestal de basis voor nadere informatie van de zijde van de media. Landelijke, regionale, provinciale en plaatselijke dag – en weekbladen en radio – en televisieuitzendingen schenken ruim aandacht aan de lintjesregen.

Ter gelegenheid van de viering van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin verschijnt er een speciale editie van de Staatscourant waarin alle gedecoreerden worden opgenomen. Ten aanzien van de toekenning van onderscheidingen bij de zogenoemde Bijzondere Gelegenheid wordt eveneens in de media aandacht geschonken. De gedecoreerden worden altijd vermeld in de Staatscourant.

Daarnaast hebben de voorlichter en de secretaris van het Kapittel veelvuldig telefonisch contact met de journalisten van dagbladen die om informatie vragen over het decoratiestelsel en de toepassing daarvan.

Via de voorlichter komen verzoeken binnen om een interview of om nadere achtergrondinformatie voor het plaatsen van artikelen over de werking van het Nederlandse decoratiestelsel.

Vanuit de kabinetten van de burgemeesters wordt regelmatig medewerking van de voorlichter gevraagd bij het samenstellen van persberichten en van artikelen over het decoratiestelsel, bestemd voor de lokale media.

5.7 Contacten met de burgerij

De voorlichter is tevens belast met het beantwoorden van vragen van individuele burgers die een beroep doen op de organisatie voor nadere informatie. Deze vragen variëren van vragen in algemene zin over o.a. de werking van het decoratiestelsel en de procedure voor het doen van aanvragen voor een koninklijke onderscheiding tot vragen over onderscheiden familieleden of onderscheidingen in bepaalde beroepsgroepen.

Geïnteresseerden kunnen op afspraak op de Kanselarij der Nederlandse Orden inzage verkrijgen in de registers van gedecoreerden in de beide Civiele Orden en het register van de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon.

5.8 Aanbeveling hoofdstuk 5. Voorlichtingsactiviteiten en Communicatie

1. Vertalen van de brochure "Ere wie ere toekomt" in het Papiamentu (Nederlandse Antillen), Papiamento (Aruba) en in het Engels (Aruba en Nederlandse Antillen)
2. Uitbreiding van de website www.lintjes.nl met Papiamentstalige en Engelstalige pagina's ten behoeve van de Nederlandse Antillen en Aruba

6. Trends in cijfers

Orde van de Nederlandse Leeuw

Uit de in de bijlagen opgenomen cijfers blijkt dat het aantal personen dat wegens bijzondere verdiensten van zeer exceptionele aard in de Orde van de Nederlandse Leeuw ter gelegenheid van de viering van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin op 30 april, gedecoreerd werd, in de eerste helft van de verslagperiode (1999-2001) constant bleef terwijl in 2002 en 2003 een lichte stijging van het aantal gedecoreerden te zien is.

Het aantal vrouwen dat ter gelegenheid van de Koninginnedag gedecoreerd werd, blijft in de Orde van de Nederlandse Leeuw beduidend achter bij het aantal gedecoreerde mannen in deze verslagperiode (gemiddeld 1 versus 23)

Voor het overige wordt opgemerkt dat het aantal gedecoreerden in de Orde van de Nederlandse Leeuw op jaarbasis vrij constant is.

Orde van Oranje-Nassau

Het aantal gedecoreerden bij de zogenoemde Algemene Gelegenheid in de Orde van Oranje-Nassau laat vanaf 1999 tot en met de Algemene Gelegenheid 2003 een stijging zien van in totaal 1878 in 1999 tot 3138 gedecoreerden in 2003. In deze verslagperiode steeg het aantal gedecoreerden jaarlijks met gemiddeld een paar honderd gedecoreerden per jaar.

De toename bij de Algemene Gelegenheid 2002, 3159 gedecoreerden, ten opzichte van de voorafgaande jaren, wordt in hoofdzaak verklaard door o.a. het decoreren van vertrekkende gemeenteraadsleden, die bij deze Algemene Gelegenheid gedecoreerd werden, en de opening van de website in 2001. Hierdoor kwamen meer voorstellen binnen dan in de jaren 2000 en 1999.

De decoratiejaren 1999/2000 tot en met 2001/2002 laten voor deze gelegenheid derhalve in totaliteit – de decoratieverlening in de beide civiele orden – een lichte stijging zien doch in het decoratiejaar 2002/2003 liep het aantal gedecoreerden iets terug met 7 gedecoreerden.

Het Kapittel verwacht dat het laatste decoratiejaar 2002/2003 maatgevend zal worden voor het decoreren van verdienstelijke personen in de toekomst bij de Algemene Gelegenheid. Een en ander is mede gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek naar de publieke waardering van de Nederlandse bevolking voor het Nederlandse decoratiestelsel. Een sterk toenemend aantal gedecoreerden in de toekomst valt dan ook niet te verwachten.

Ten aanzien van de zogenoemde Bijzondere Gelegenheden wordt opgemerkt dat het aantal in het decoratiejaar 2001/2002 ten opzichte van de andere decoratiejaren in deze verslagperiode aanzienlijk toenam, hetgeen uitsluitend toe te schrijven is aan het aantal gedecoreerde volksvertegenwoordigers tijdens de laatstgehouden vergadering van de gemeenteraad in oude samenstelling.

Het decoreren in de hoofdfunctie vertoonde in het begin van de verslagperiode een lichte stijging doch vanaf 2002 moet vastgesteld worden dat het aantal gedecoreerden in de hoofdfunctie daalt.

Het decoreren voor vrijwilligersactiviteiten is in de verslagperiode sterk toegenomen. Van 2100 bij de Algemene Gelegenheid 2000 naar 2986 bij de Algemene Gelegenheid 2003.

Het decoreren voor persoonlijke bijzondere verdiensten in de economische sector liep bij de Algemene Gelegenheid 2003 terug ten opzichte van de drie daaraan voorafgaande jaren.

Bijlagen

Algemene gelegenheid - Orde van de Nederlandse Leeuw

	1999					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	16	84,21%	1	5,26%	17	89,47%
CNL	2	10,53%		0,00%	2	10,53%
GKL		0,00%		0,00%	0	0,00%
Totaal	18	94,74%	1	5,26%	19	100,00%

	2000					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	19	95,0%	1	5,0%	20	100,0%
CNL		0,0%		0,0%	0	0,0%
GKL		0,0%		0,0%	0	0,0%
Totaal	19	95,0%	1	5,0%	20	100,0%

	2001					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	17	85,0%	3	15,0%	20	100,0%
CNL		0,0%		0,0%	0	0,0%
GKL		0,0%		0,0%	0	0,0%
Totaal	17	85,0%	3	15,0%	20	100,0%

	2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	23	92,0%	1	4,0%	24	96,0%
CNL	1	4,0%		0,0%	1	4,0%
GKL	0	0,0%		0,0%	0	0,0%
Totaal	24	96,0%	1	4,0%	25	100,0%

	2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	35	89,7%	2	5,1%	37	94,9%
CNL	2	5,1%	0	0,0%	2	5,1%
GKL	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	37	94,9%	2	5,1%	39	100,0%

Algemene gelegenheid - Orde van Oranje-Nassau

	1999					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	1099	58,52%	402	21,41%	1501	79,93%
LOZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
RON	282	15,02%	60	3,19%	342	18,21%
ROZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
OON	32	1,70%	3	0,16%	35	1,86%
OOZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
CON		0,00%		0,00%	0	0,00%
COZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
GON		0,00%		0,00%	0	0,00%
GOZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
GKO		0,00%		0,00%	0	0,00%
GKZ		0,00%		0,00%	0	0,00%
Totaal	1413	75,24%	465	24,76%	1878	100,00%

	2000					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	1211	55,1%	499	22,7%	1710	77,8%
LOZ	6	0,3%	0	0,0%	6	0,3%
RON	361	16,4%	73	3,3%	434	19,8%
ROZ	4	0,2%	0	0,0%	4	0,2%
OON	34	1,5%	6	0,3%	40	1,8%
OOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
CON	2	0,1%	0	0,0%	2	0,1%
COZ	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
GON	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKO	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	1619	73,7%	578	26,3%	2197	100,0%

	2001					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	1397	54,2%	568	22,0%	1965	76,3%
LOZ	6	0,2%		0,0%	6	0,2%
RON	425	16,5%	108	4,2%	533	20,7%
ROZ	9	0,3%		0,0%	9	0,3%
OON	53	2,1%	8	0,3%	61	2,4%
OOZ	1	0,0%		0,0%	1	0,0%
CON		0,0%		0,0%	0	0,0%
COZ	1	0,0%		0,0%	1	0,0%
GON	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKO	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	1892	73,4%	684	26,6%	2576	100,0%

	2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	1626	51,5%	701	22,2%	2327	73,7%
LOZ	2	0,1%	0	0,0%	2	0,1%
RON	605	19,2%	132	4,2%	737	23,3%
ROZ	2	0,1%	0	0,0%	2	0,1%
OON	80	2,5%	9	0,3%	89	2,8%
OOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
CON	2	0,1%	0	0,0%	2	0,1%
COZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GON	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKO	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	2317	73,3%	842	26,7%	3159	100,0%

	2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	1734	55,3%	715	22,8%	2449	78,0%
LOZ	6	0,2%	0	0,0%	6	0,2%
RON	524	16,7%	96	3,1%	620	19,8%
ROZ	3	0,1%	0	0,0%	3	0,1%
OON	53	1,7%	5	0,2%	58	1,8%
OOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
CON	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
COZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GON	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKO	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
GKZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	2322	74,0%	816	26,0%	3138	100,0%

Algemene gelegenheid - Totalen beide orden

	1999					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	18	0,95%	1	0,05%	19	1,00%
ON	1413	74,49%	465	24,51%	1878	99,00%
Totaal	1431	75,43%	466	24,57%	1897	100,00%

	2000					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	19	0,9%	1	0,0%	20	0,9%
ON	1619	73,0%	578	26,1%	2197	99,1%
Totaal	1638	73,9%	579	26,1%	2217	100,0%

	2001					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	17	0,7%	3	0,1%	20	0,8%
ON	1892	72,9%	684	26,3%	2576	99,2%
Totaal	1909	73,5%	687	26,5%	2596	100,0%

	2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	24	0,8%	1	0,0%	25	0,8%
ON	2317	72,8%	842	26,4%	3159	99,2%
Totaal	2341	73,5%	843	26,5%	3184	100,0%

	2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	37	1,2%	2	0,1%	39	1,2%
ON	2322	73,1%	816	25,7%	3138	98,8%
Totaal	2359	74,3%	818	25,7%	3177	100,0%

Overzicht per jaar - Orde van de Nederlandse Leeuw

Met betrekking tot de decoratiejaren 1999/2000 en 2000/2001 zijn de gegevens helaas niet betrouwbaar genoeg voor verspreiding. Om die reden zijn deze overzichten sinds het decoratiejaar 2001/2002 beschikbaar.

	2001/2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	51	83,6%	5	8,2%	56	91,8%
CNL	5	8,2%	0	0,0%	5	8,2%
GKL	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	56	91,8%	5	8,2%	61	100,0%

	2002/2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
RNL	52	83,9%	5	8,1%	57	91,9%
CNL	3	4,8%	0	0,0%	3	4,8%
GKL	2	3,2%	0	0,0%	2	3,2%
Totaal	57	91,9%	5	8,1%	62	100,0%

Overzicht per jaar - Orde van Oranje-Nassau

Met betrekking tot de decoratiejaren 1999/2000 en 2000/2001 zijn de gegevens helaas niet betrouwbaar genoeg voor verspreiding. Om die reden zijn deze overzichten sinds het decoratiejaar 2001/2002 beschikbaar.

	2001/2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	2638	49,4%	1048	19,6%	3686	69,1%
LOZ	3	0,1%	0	0,0%	3	0,1%
RON	1177	22,1%	263	4,9%	1440	27,0%
ROZ	4	0,1%	0	0,0%	4	0,1%
OON	147	2,8%	13	0,2%	160	3,0%
OOZ	2	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
CON	10	0,2%	2	0,0%	12	0,2%
COZ	6	0,1%	0	0,0%	6	0,1%
GON	4	0,1%	1	0,0%	5	0,1%
GOZ	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
GKO	14	0,3%	0	0,0%	14	0,3%
GKZ	2	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
Totaal	4008	75,1%	1327	24,9%	5335	100,0%

	2002/2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
LON	2486	53,8%	903	19,5%	3389	73,3%
LOZ	6	0,1%	0	0,0%	6	0,1%
RON	905	19,6%	171	3,7%	1076	23,3%
ROZ	3	0,1%	0	0,0%	3	0,1%
OON	121	2,6%	18	0,4%	139	3,0%
OOZ	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
CON	3	0,1%	0	0,0%	3	0,1%
COZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GON	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
GOZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
GKO	3	0,1%	1	0,0%	4	0,1%
GKZ	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	3529	76,4%	1093	23,6%	4622	100,0%

Overzicht per jaar - Totalen beide orden

Met betrekking tot de decoratiejaren 1999/2000 en 2000/2001 zijn de gegevens helaas niet betrouwbaar genoeg voor verspreiding. Om die reden zijn deze overzichten sinds het decoratiejaar 2001/2002 beschikbaar.

	2001/2002					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	56	1,0%	5	0,1%	61	1,1%
ON	4008	74,3%	1327	24,6%	5335	98,9%
Totaal	4064	75,3%	1332	24,7%	5396	100,0%

	2002/2003					
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	57	1,2%	5	0,1%	62	1,3%
ON	3529	75,3%	1093	23,3%	4622	98,7%
Totaal	3586	76,6%	1098	23,4%	4684	100,0%

Verdeling decorandi per rubriek

AG	2000	2001	2002	2003
Act.in de hfd. functie	374	382	352	349
Vrijwillige act.	2100	2492	2612	2986
Artikel 14	28	20	186	23
Economische sector	81	75	85	59

BG	2000	2001	2002	2003
Act.in de hfd. functie	n.b.	n.b.	345	268
Vrijwillige act.	n.b.	n.b.	1089	986
Artikel 14	n.b.	n.b.	945	330
Economische sector	n.b.	n.b.	83	47

Jaar	2000	2001	2002	2003
Act.in de hfd. functie	n.b.	n.b.	697	617
Vrijwillige act.	n.b.	n.b.	3701	3972
Artikel 14	n.b.	n.b.	1131	353
Economische sector	n.b.	n.b.	168	106

N.B. Opgemerkt wordt dat decorandi tot meer dan één categorie kunnen behoren, bijvoorbeeld de decorandus die uitsluitend in de hoofdfunctie persoonlijke bijzondere verdiensten voor de samenleving heeft opgebouwd en die werkzaam is in de economische sector.